

The word 'SIRIUS' is written in a large, white, stylized serif font. A bright, glowing white arc curves across the letters, starting from the bottom left and ending near the top right. The background is a dark blue, textured image of a starry sky with nebulae and stars.

SIRIUS

Journal for
Astrosophy

Nr. 2 1999

Cover Design
Cameron Clark

EDITORS

Jonathan Hilton
Darlys Turner
Marcel Fontijn
Roberta van Schilfgaarde

Sirius, the Journal for Astrosophy werd uitgegeven door
het AstrosophyResearch Center.
Alle rechten voorbehouden.

Deze uitgave kwam tot stand door digitalisering van de oude boekwerkjes.
Daarbij is, voor de gratis PDF-vorm, de inhoud overgezet van A5 naar A4.
De tekst is naar de huidige maatstaven aangepast.
Zijn tekeningen daar waar nodig digitaal gecorrigeerd en enkele voorzien
van aanvullende gegevens (b.v. tekst, kleur, de nieuwe dierenriemtekens
van Willi Sucher ed).

Jonathan Hilton, beheert het gedigitaliseerde werk van Willi Sucher op zijn
website:

<http://www.astrosophy.com>

Met Engelse uitgaven, en de diverse vertalingen daarvan worden,
zoals Willi zich dat wenste, gratis en in PDF-vorm aangeboden.

Zie ook de videocursus en artikelen door Jonathan Hilton
over het werk van Willi Sucher op de site.

[ONLINE COURSE REGISTRATION](#)

INHOUD

De sterrenhemel, zomer 1999	<i>Hazel Straker</i>	4
Zonsverduistering in Europa	<i>Marcel Fontijn</i>	9
9e astronomische nieuwsbrief	<i>Willi Sucher</i>	15
10e astronomische nieuwsbrief	<i>Willi Sucher</i>	22
Zons- en maansverduisteringen	<i>Rudolf Steiner</i>	27

De geocentrische bewegingen van de planeten zomer 1999

Hazel Straker

De zonnewende die op 21 juni plaats heeft, is het moment van grootste tegenstelling tussen het noordelijke en zuidelijke halfrond: in het noorden midzomer en in het zuiden midwinter. Maar voor iedere plek op aarde geldt, dat de zon zich juist vanuit het sterrenbeeld Stier in het sterrenbeeld Tweelingen heeft begeven. zonne-evening en zonnewende zijn sinds de oudste tijden overal op aarde gevierd. Met de komst van Christus verschijnen ze in een nieuwe gedaante en met een nieuwe inhoud en gaan een paar dagen vooraf aan de grote christelijke feesten. Drie dagen na de zomerzonnwende vieren we het Johanni-feest en gedenken de geboorte van Johannes de Doper en de sterfdag van Johannes de Evangelist, tevens de schrijver van de Openbaringen, de Apocalyps. Zij waren twee zeer bijzondere persoonlijkheden en we kunnen hen zeer dankbaar zijn voor de wakkerheid waarmee zij getuige zijn geweest van de afdaling van de kosmische Christus in de hul-sels die hem bij de doop in de Jordaan werden geschonken door Jezus van Nazareth en van de machtige gebeurtenissen op Golgotha: de vereniging van het wezen van Christus met de aarde en de geboorte van het Ik voor de mensheid als geheel. Want dat waren de daden van de góden in gemeenschap met de mensen en vroegen daarom op zijn minst om één menselijke getuige. Aan-gezien dit een van de voornaamste feesten is, gewijd aan twee individuele vertegenwoordigers van de mensheid, lijkt het gepast om onze aandacht in het bijzonder te richten op een begrip van onze eigen rol in deze nieuwe verhouding tussen hemel en aarde.

We zullen eerst naar een aantal gebeurtenissen in de sterrenwereld gedurende de komende drie maanden. Begin juni is de zon juist de ster Aldebaran gepasseerd, het oog van de Stier en zet zijn tocht voort tussen de hoorns, waar hij de maan (nieuw maan) ontmoet op 13 juni. Zoals we al zei-den, betreedt de zon het gebied van de Tweelingen juist vóór de zomerzonnwende en verlicht op de 28e de volle maan, die zich dan in de Boogschutter bevindt.

Op 13 juli bevindt de nieuwe maan zich in de buurt van de ster Castor, de sterfelijke helft van de Tweeling. Op 26 juli, een week nadat de zon de Kreeft is binnen gegaan, maakt de zon een benedenconjunctie met Mercurius. De snelle Mercurius is op de aarde toe gerend om vervolgens zijn stappen om te keren en de langzamere hemelse compagnon de kans te geven hem in te halen. Neptunus en niet ver daar vandaan, Uranus nemen eveneens deel aan deze ontmoeting, door de conjunctie van zon en Mercurius vanaf de andere zijde van de Dierenriem, vanuit de Steenbok te begroeten. Twee dagen later zal de volle maan, die tussen Neptunus en Uranus staat, gedeeltelijk verduisterd worden door de schaduw van de aarde. De maan bevindt zich om 11:25 (GMT) precies tegenover de zon, maar het proces van de verduistering neemt meer dan twee uur in beslag en zal enkel te zien zijn in het westelijk deel van Zuid-Amerika, in Midden-Amerika, het westelijk deel van Noord-Amerika, in Australië en in het oostelijk deel van Azië.

Een verduistering kan twee keer per jaar plaats vinden, wanneer de zon en de maan zich samen in de buurt van een maanknoop bevinden. Dat zijn de beide punten, waar de baan van de zon en die van de maan zich in een hoek van 5 graden snijden. Op 11 augustus zal de zon zich dicht genoeg in de buurt van de opstijgende maanknoop bevinden, om de maan in staat te stellen het gezicht van de zon te bedekken en een totale zonsverduistering te veroorzaken (11:08 GMT). Beide planeten betreden dan juist het gebied van de bek van de Leeuw, geflankeerd door Mercurius en Venus. Het eigenlijke pad van de maanschaduw zal zich bewegen vanaf het westelijk deel van de Atlantische Oceaan, ten zuiden van Nova Scotia bij zonsopgang, via het zuidwestelijke puntje van Engeland en verder over delen van het Europese vasteland, de Zwarte Zee, Turkije, Iran, India en zal tenslotte

eindigen bij zonsondergang in de Golf van Bengalen. De volledige verduistering kan binnen een marge van ongeveer 50km aan beide zijden van de rechtstreekse schaduw waargenomen worden, maar in een veel groter gebied dan een toenemende gedeeltelijk zonsverduistering. De eigenlijke totale verduistering duurt niet veel langer dan twee minuten, maar het hele proces waarbij de maan begint voor de zon langs te schuiven, totdat zij de zonneshijf weer helemaal vrij laat, beslaat drie uur. We zullen later nog op deze verduistering terugkomen.

Mercurius, die na de bovenconjunctie in de Stier op 25 mei snel op de zon vooruitloopt, bereikt al snel de Tweelingen en heeft eind juni de Kreeft betreden. Gedurende het grootste deel van de maand juni is Mercurius kort na zonsondergang zichtbaar aan de westelijke horizon. De maan passeert dit punt op de 15e, als een smal, twee dagen oud sikkeltje. In de maand juli zal Mercurius niet te zien zijn, omdat hij dan zoals reeds vermeld, een benedenconjunctie met de zon vormt. Vanaf de tweede week in Augustus, na zijn lus voltooid te hebben, wanneer hij opnieuw achter de zon aanjaagt, verschijnt Mercurius opnieuw als morgenster aan de oostelijke horizon, kort voor zonsopgang; om opnieuw te verdwijnen in het licht van de opkomende zon aan het eind van de maand, wanneer hij de Leeuw binnen gaat. Op de 10e augustus, de dag voor de zonsverduistering, zal de flinterdunne sikkel van de afnemende maan nauwelijks zichtbaar zijn, wanneer hij Mercurius aan de ochtendhemel passeert.

De planeet Venus beweegt zich tussen het pad van de aarde en de zon sinds begin mei. Tegen het einde van juli begeeft Venus zich in een retrograde beweging de Zon tegemoet en verdwijnt dan al spoedig in diens licht. Op 20 augustus passeert de zon Venus middels een benedenconjunctie, dicht bij de ster Regulus, het hart van de Leeuw. Maar nog voor het einde van de maand verschijnt Venus alweer aan de oostelijke horizon, kort voor zonsopgang, twee dagen nadat zij door Mercurius werd ingehaald.

De vier dagen oude wassende maan passeert Venus op 17 juni in het sterrenbeeld Kreeft en opnieuw, drie dagen oud, op 16 juli, nadat beide de Leeuw hebben bereikt. De ontmoeting van Venus en de maan in augustus vindt één dag na de zonsverduistering plaats en zal niet zichtbaar zijn.

Mars, heeft evenals Mercurius en Venus een lus beschreven tussen het pad van de zon en dat van de aarde. Mars is echter meer onafhankelijk en doet dit wanneer hij zich in oppositie met de zon bevindt en is daarom zeer opvallend geweest aan de nachtelijke hemel. In juni beweegt Mars zich weer vooruit, dat wil zeggen, tegen de klok in; eerst aan de voeten van de Maagd, waarna hij op 27 juli opnieuw de Weegschaal betreedt en vervolgens de Schorpioen eind augustus. Dit gebaar was in zijn geheel makkelijk te volgen, aangezien de gang van Mars in wisselwerking te zien was met de twee heldere sterren Spica in de Maagd en Antares in de Schorpioen, ieder aan één kant van de lus. Mars zal Antares niet voor het midden van september bereiken, wanneer hij voor de ver verwijderde planeet Pluto langs gaat.

De wassende maan passeert Mars op 23 juni, 21 juli en 18 augustus.

Jupiter gaat van de Vissen naar de Ram op de 22e juni en begint aan een retrograde beweging tegen het einde van augustus. De vijf buitenste planeten neigen enigszins naar de aarde toe, wanneer zij tijdens hun lusvormige beweging in oppositie met de zon komen. Zij zijn dan het helderst en het grootste deel van de nacht zichtbaar. Jupiter gaat rond middernacht op en bevindt zich slechts 15° westelijk van Saturnus, die een half uur later opgaat. De afnemende maan passeert hen beide op 10/11 juni, 7/8 juli en 4/5 augustus. Jupiter zal Saturnus niet eerder dan mei 2000 inhalen. In de tweede week van mei zal de zon beide planeten bezocht hebben, daardoor zullen zij voor het oog niet zichtbaar zijn aan de westelijke avondhemel.

In het sterrenbeeld Steenbok loopt Uranus langzaam van Neptunus weg, terwijl Pluto zich in het gebied van Antares ophoudt, het hart van de Schorpioen.

De zonsverduistering van 11 augustus gaat gepaard met een zeer uitzonderlijke sterrenconstellatie. Tussen de 7e en de 11e augustus is er sprake van een exact vierkant (aspect van 90°) tussen de zon, de maan, Mars, Uranus en Saturnus. Jupiter bevindt zich niet ver van Saturnus en de zon wordt geflankeerd door Mercurius en Venus. Neptunus bevindt zich 12° westelijk van Uranus. De maan passeert Mercurius en vormt een oppositie met Neptunus op de 10e en de volgende dag beweegt de maan voor het gezicht van de zon langs tijdens de volledige zonsverduistering en maakt tegelijkertijd een oppositie met Uranus en passeert vervolgens op de 12e Venus. Met uitzondering van Pluto zijn dus alle planeten betrokken bij dit grote kruis aan de hemel, dat zich rondom de aarde uitstrekt. Dit betekent een machtig appèl aan ons en op grond van eerdere waarnemingen van dergelijke constellaties, bestaat er een kans op grote rampen. Zulke confrontaties vinden echter plaats, om ons te helpen tot de diepere betekenis van zulke gebeurtenissen door te dringen. Zij verschijnen als een kans om de gelegenheid te benutten. Aangezien we nog niet volleerd zijn, dienen we de mogelijkheid van rampen te aanvaarden, maar we kunnen altijd positieve gedachten ontwikkelen, om de noodzaak dat zij moeten optreden te verminderen.

Laten we een duidelijke voorstelling maken, hoe dit grote kruis er vanuit het standpunt van de aarde tijdens de verduistering uitziet. Na de Atlantische Oceaan te zijn overgestoken, raakt de schaduw van de maan het zuidelijkste puntje van Engeland, waar hij rechtstreeks waargenomen kan worden vanaf de Scilly eilanden en vanuit de counties Cornwall en Devon. Wanneer de verduistering zich daar kort voor het middaguur voltrekt, bevindt zich de Mars-Saturnus-arm van het grote kruis vrijwel parallel aan de horizon, met een opkomend Mars en een ondergaande Saturnus. Nadat de verduistering over Noord-Frankrijk (Metz), Duitsland (Stuttgart), Oostenrijk en Hongarije is getrokken en in Roemenië is aangekomen, valt de oppositie van Mars en Saturnus volledig samen met de horizon, kort nadat de zon zijn hoogste punt gepasseerd is. Terwijl de verduistering dus vanuit Europa richting Irak trekt, begint Mars boven de horizon uit te stijgen en gaat Saturnus onder. Het evenwichtspunt van de Mars-Saturnus arm wordt, zoals gezegd, vanuit Roemenië waargenomen. De exacte oppositie van Mars en Saturnus heeft plaats om 12:28 (GMT) en valt nog binnen het verduisteringsproces van de zon.

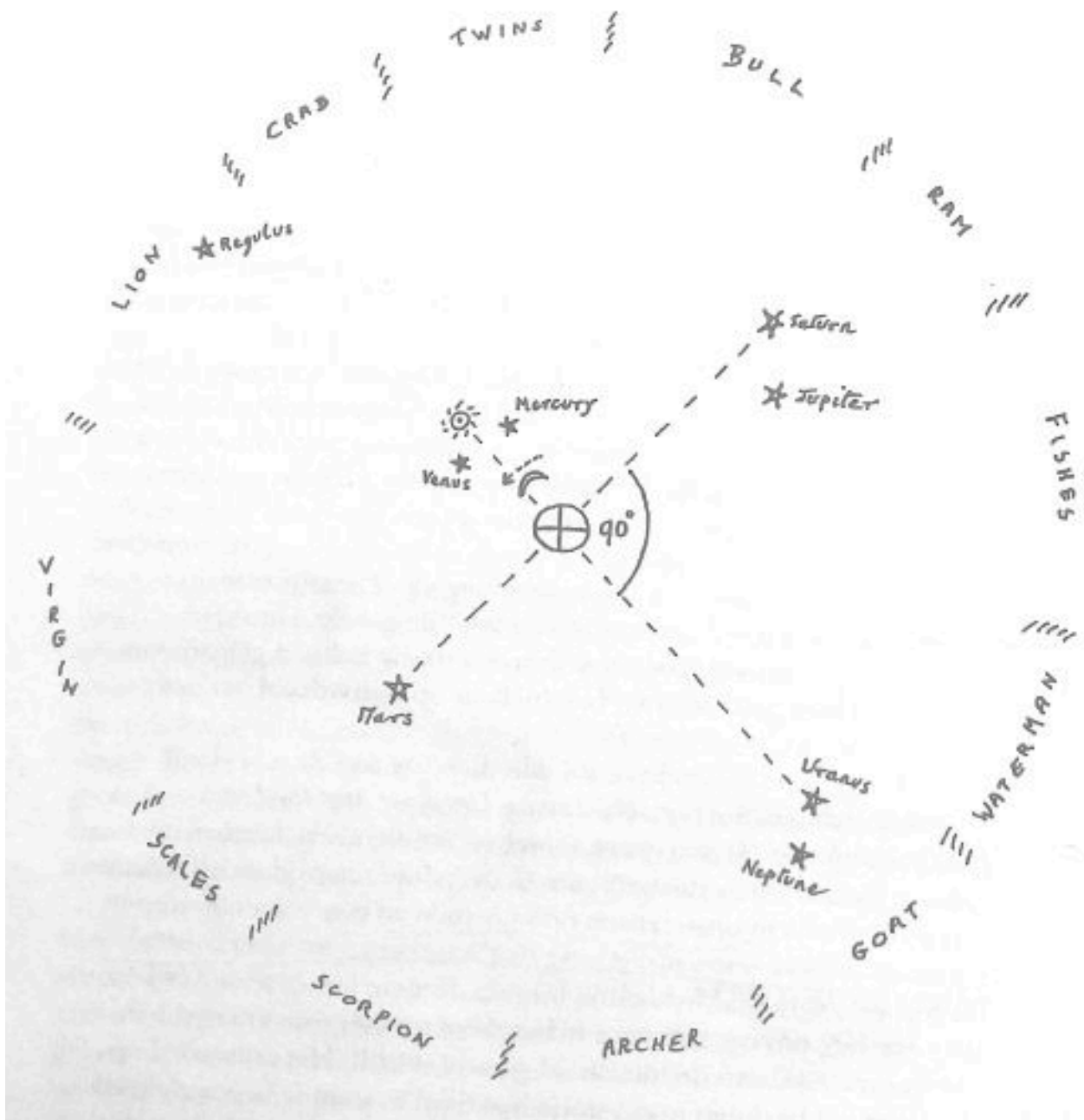
Tegen de achtergrond van de gebeurtenissen die op het ogenblik (mei) plaats vinden in Servië en Irak, op zich niet de enige plekken waar zich menselijke rampen voltrekken, is het haast onvermijdelijk deze gebeurtenissen in samenhang te brengen met het pad van de schaduwbaan van de zonsverduistering - hoewel dit pad niet rechtstreeks door Servië voert. De uitwerking van een verduistering straalt echter over de hele aarde uit. In zijn boek *Astronomy and the Imagination*, beschrijft Norman Davidson hoe experimenten met plantensappen in Zwitserland hebben aangetoond, dat hun activiteit afnam tijdens een zonsverduistering die zich in Nieuw-Zeeland voordeed. Nostradamus profeteerde: ' In het jaar 1999 en zeven maanden, zal er vanuit de hemel een Koning der Verschrikkingen komen. Hij zal de grote koning van Angouillemes tot leven wekken. Daarvoor en daarna regeert Mars in geluk '. Hij schijnt het grote kruis tijdens deze zonsverduistering voor ogen gehad te hebben.

Hoe zullen we dit nu een plaats geven in het licht van hetgeen we eerder gezegd hebben over de opgave van de mensheid aangaande zulke tekens? Rudolf Steiner heeft ons een schitterend voorbeeld gegeven. Toen hij in Stockholm een serie lezingen over het evangelie van Johannes gaf (januari 1910), werd hem door een van de leden gevraagd om geen voordracht te houden op de dag waarop vierkantaspecten (90°) tussen de hemellichamen bijzonder krachtig zouden zijn. Steiner

antwoordde: ' Vertel de leden, dat de voordracht zal plaats vinden '. Op die dag sprak hij voor de eerste keer over het verschijnen van Christus in de etherwereld, dat binnen afzienbare tijd zou plaats vinden. Eerst deed hij dit in kleine kring in de vorm van een esoterisch uur, waarvan geen aantekeningen bewaard zijn gebleven, vervolgens in een voordracht voor alle leden. Laten we ons op de rol van de zon richten in deze complexe constellatie van kosmische gebeurtenissen. Een zoneclips veronderstelt een verduistering, in dit geval een toedekken van iets dat de zon zou willen meedelen. De zon is op weg van de Kreeft naar de Leeuw en naar de ster Regulus, het hart van de Leeuw, waar hij een ontmoeting heeft met Venus op de 20e augustus. Met de wezens van de Saturnussfeer in gedachte, die de trouwe bewaarders zijn van alles wat zich in het verleden heeft afgespeeld, keren we terug naar het Mysterie van Golgotha. Saturnus ging toen door het sterrenbeeld Kreeft, maar bij de daarop volgende pinkstergebeurtenis bereikte hij het gebied van de Leeuw, hetzelfde pad dus, dat we de zon bij deze verduistering zien gaan.

Deze gedachte wordt nog versterkt door het appèl dat uitgaat van de conjunctie die de zon negen dagen later met Venus maakt. Dit is de vierde conjunctie van Venus met de zon in de serie van vijf, die een groot pentagram rondom de aarde vormen (zie W. Sucher: *Cosmic Christianity*). Deze punt van de vijfpuntige ster draagt de levende herinnering aan de opwekking van Lazarus en de gebeurtenissen van de historische paasmorgen. De opwekking van Lazarus was een initiërende daad van Christus, om zo voor de gehele mensheid toegankelijk te maken, wat voorheen een streng behoed geheim van de tempels was geweest, niet beschikbaar op individueel verzoek.

De grote oproep die aan het eind van de eeuw aan de mensheid gericht wordt (zie Sucher: *The Living Universe and the New Millennium*) lijkt uit een groot aantal verschillende richtingen te komen. Zullen we in staat zijn om in deze Johannestijd de offerdaden van de Christus in onze harten op te nemen en een volgende stap te zetten op de weg van ontplooiing van ons ware spirituele wezen? Terwijl we dit in de Michaëltijd binnen dragen, kunnen we verdere hulp zoeken, om onszelf voor te bereiden op de grote vraag die in mei en juni 2000 aan de mensheid gericht wordt. Het antwoord op die vraag ligt besloten in mysterie hoe Saul in staat was om zichzelf om te vormen tot een Paulus en een van de grootste apostelen van het Christendom te worden, in wie de werkelijkheid van de opgestane Christus voortdurend aanwezig was voor de rest van zijn leven. Sinds de daad van Christus in het eerste derde deel van deze eeuw, is dit in toenemende mate voor ieder mens mogelijk. We hebben een grote verantwoording om getuigen van deze daden te worden, opdat zij hun vervulling kunnen verwirkelijken.

Zonsverduistering in Europa

Marcel Fontijn

Onderstaand artikel is in vrijwel ongewijzigde vorm verschenen in het juninummer van het blad *Motief*. Daaraan is in het meinumner van hetzelfde tijdschrift een artikel vooraf gegaan, dat vooral een astronomisch- fenomenologische benadering van de zonsverduistering omvat.

Is het een hachelijke onderneming om over de mogelijke 'betekenis' van de komende volledige zonsverduistering in Europa (11 augustus 1999) te schrijven? Welke weg sla je in? Een weg die aanknoopt bij voorspellingen die zijn gedaan, bijvoorbeeld door de ziener Nostradamus (1503-1566). Of probeer je de opmerkelijke hemelconstellatie te duiden die rond deze eclips optreedt en waarover in de astrologische literatuur al veel gespeculeerd is? Of sla je de Apocalyps, de Openbaringen van Johannes, open, om daarin misschien een sleutel te vinden die op deze gebeurtenis past? Ik voel zelf de behoefte, om bij de benadering van een dergelijk thema, veel vragen te formuleren en heel behoedzaam en terughoudend te zijn met het geven van antwoorden. Het stellen van de juiste vragen, het oprecht vragen als zodanig, oefent mogelijk een invloed uit op de wijze waarop een dergelijke gebeurtenis, zoals de komende zonsverduistering, werkzaam wordt. In die zin wil ik met dit artikel een aantal bouwstenen aandragen.

Om te beginnen wil ik melding maken van een beschouwing die Elisabeth Vreede geschreven heeft over het wezen van zons- en maansverduisteringen in het algemeen.

Elisabeth Vreede (1879-1943) was door Rudolf Steiner gevraagd om in 1923, bij de *Weihnachtstagung*, in het bestuur van de Antroposofische Vereniging de leiding van de astronomisch- wiskundige afdeling op zich te nemen. In de loop van de jaren 1927-1930 schreef zij een aantal nieuwsbrieven, die alle betrekking hadden op astronomische thema's.

In de brief van juni 1928 bespreekt zij het verschijnsel van zons- en maansverduisteringen. Daarbij komen een aantal opmerkelijke dingen ter sprake, die teruggaan op uitspraken van Rudolf Steiner, die voornamelijk terug te vinden zijn in de band *Menschenfragen und Weltenantworten* (GA213).

Vreede maakt gewag van het feit, dat de banen die de zonsverduisteringen, door middel van de spitse punt van de maan-schaduwkegels op de aarde tekenen, een heel opmerkelijk karakter hebben.

In het vorige nummer van *Motief* hebben we beschreven, hoe de verduistering waar het op 11 augustus 1999 om zal gaan, behoort tot een 'familie', die sinds 1891 als volledige zonsverduistering optreedt. De verduisteringen die tot deze familie behoren keren iedere 18 jaar en 10 dagen (sarosperiode) terug en verplaatsen zich uitgaand van de noordpool richting zuidpool.

In samenhang daarmee merkt Vreede op, dat een dergelijke familie van zonsverduisteringen als de werkzaamheid van een duister wezen beschouwd kan worden. Zij vestigt er de aandacht op, hoe de aarde in de loop van de tijd overtrokken wordt door een netwerk van verduisteringsbanen, zodat het Boze overal een keer de gelegenheid krijgt om zijn invloed uit te oefenen. Als talloze runetekens worden deze verduisteringsbanen in de loop van de eeuwen in de aarde geschreven. Daarbij kan de indruk ontstaan, dat het om de voetsporen van bepaalde duistere wezens gaat, die hun geboorte, levensloop en sterven op een bijzondere wijze van pool tot pool beleven.

Verder vermeldt Vreede, dat er in totaal 70 van zulke verduisteringswezens, 30 voor de maansverduisteringen en 40 voor de zonsverduisteringen, bestaan. Zij stelt, dat de maansverduisteringen een minder geïndividualiseerde indruk maken dan de zonsverduisteringen. De maansverduisteringen beschrijven ook niet zulke karakteristieke banen. Zij zijn voor grote gebieden op aarde tegelijk

zichtbaar. Dit wordt ook begrijpelijk, zegt zij, in navolging van Steiner, indien we de verduisteringen als zekerheidsventielen voor negatieve krachten beschouwen: de zonsverduisteringen voor de kwaade wilsimpulsen, die vanuit de aarde de kosmos binnenstralen. De maansverduisteringen daarentegen laten negatieve gedachten uit de kosmos de sfeer van de aarde binnenstromen.

Vreede vertelt, hoe Rudolf Steiner voorts beschrijft, dat vroegere ingewijden hun vragen aan de kosmos bij zonsopgang stelden en wel ten tijde van de nieuwe maan. Een zonsverduistering treedt ook steeds bij nieuwe maan op en begint op het moment dat ergens op aarde de zon opgaat. (Dit zal op 11 augustus boven de Atlantische Oceaan zijn). Het antwoord werd door de priesters dan bij volle maan verwacht. Dit herinnert aan de maansverduisteringen, die steeds bij volle maan optreden. Voor de ingewijden vormden de verduisteringen een onderbreking van hun werkzaamheid. De wilshandeling van het vragen mocht niet bij een zonsverduistering, de gedachten verlichting, die het antwoord moest brengen niet bij een maansverduistering plaats vinden.

Tijdens een zonsverduistering komen de negatieve wilsimpulsen van de mensen, zonder dat zij door het zonlicht verbrand worden, vanuit de aarde in de kosmos terecht, om daar verder onheil aan te richten. Maar ook op aarde speelt zich in het onheilspellende bleke licht, dat aan het donker van de volledige verduistering vooraf gaat, het nodige af, dat tot het rijk van het kwaad behoort. Uit de scheppingen van de menselijke techniek stijgen volgens Steiner bij een zonsverduistering afschuwelijke demonen op, die het ware wezen tot openbaring brengen, dat in onze techniek gebannen is. - Bij een maansverduistering ontstaat daarentegen voor kwaad willende mensen de gelegenheid om zich door 'demonische gedachten' inspireren te laten.

Pakken we deze idee op, dan hebben we bij een zonsverduistering blijkbaar te maken met een uitlaatklep voor kwaadaardige wilsimpulsen, die vanuit de aarde de kosmos binnenstromen en daar onheil aanrichten.

Iets daarvan moet zich aan Nostradamus geopenbaard hebben, toen hij het 72e kwatrijn van eeuw X dichtte. (De kwatrijnen zijn samengevat in tien hoofdstukken, die *centuries* worden genoemd.) Het luidt in de vertaling die Mr. Dr. W.L. Vreede (een andere dus dan Elisabeth Vreede) in 1941 publiceerde:

*In het jaar negentienhonderd negen en negentig, en zeven maanden Zal
uit den hemel een grote Koning der Verschrikking komen, Om de grote
Koning van Angoulmois uit den dood op te wekken
Daarvoor en daarna regeert Mars in geluk.*

Het is uitzonderlijk voor Nostradamus om met zo grote nauwkeurigheid een tijdaanduiding te geven. Maar wat aan te vangen met de rest van het kwatrijn? Misschien dat de laatste zin nog de meeste aanknopingspunten geeft. Mars als oorlogsgod roept natuurlijk snel associaties op met strijd en oorlog, waarbij het Mars goed gaat. Of laat deze regel ook een interpretatie toe, die verwijst naar het offer dat Gautama Boeddha rond het jaar 1600 op Mars voltrok, waardoor deze planeetsfeer een impuls opwaarts ontving? Dan zou het geluk van Mars verwijzen naar de moedskrachten van een gestaald denkvermogen, dat zo krachtig wordt dat de geestelijke wereld in het wakkere denkvermogen oplicht. Of heeft deze? regel iets te maken met de positie van Mars aan de hemel. Bij de zonsverduistering treffen we hem in het sterrenbeeld Weegschaal, in oppositie met Saturnus aan.

Rudolf Steiner spreekt met respect over Nostradamus. Hij zegt over hem, dat hij een echte ziener was, een van de allerlaatste mensen die nog op deze manier in de geestelijke wereld kon schouwen. Als Nostradamus 's nachts zijn blik op de sterrenhemel richtte, dan verdwenen de fysieke

lichtpuntjes en in plaats daarvan nam hij levende, imaginatieve beelden waar, waarin zich voor hem toekomstige gebeurtenissen openbaarden. Tot meerdere eeuwen in het volgende millennium. Steiner voegt er echter aan toe, dat Nostradamus zijn waarnemingen in een soort cryptogrammen heeft verpakt en dat eigenlijk alleen een ingewijde in staat is om ze te ontcijferen. Maar waarom zijn ze dan in de wereld gebracht, vraag je je af.

Natuurlijk kun je de tekst van dit kwatrijn tot inhoud van een meditatief innerlijk proces maken; het verinnerlijken, inlijven in het eigen etherlichaam en dan af wachten of zich daaruit imaginatief, dan wel inspiratief - als beeld of bij wijze van ingeving - iets van de diepere zin ontvouwen wil. Ieder kan proberen om op eigen wijze een toegang tot dit raadselachtig rijm te zoeken.

Een gedachte die me bekwam tijdens de voorbereidingen voor dit artikel, maakte dat ik me steeds weer bezig hield met de vraag naar de verhouding tussen ontwikkelingen in de etherwereld en gebeurtenissen in de fysieke wereld. De etherwereld is dat deel van de geestelijke wereld, dat direct aan de fysieke wereld grenst. In de etherwereld stromen en pulseren de levenskrachten, die het mogelijk maken dat mensen, dieren en planten leven, groeien en zich ontwikkelen kunnen en ten slotte verwelken en sterven, wanneer deze krachten zich terug trekken. De vormende impulsen die de levenskrachten met de wijsheid doordringen, waardoor zij bouwend werkzaam kunnen zijn, stammen uit de kosmos, uit de wereld van sterren en planeten.

Rudolf Steiner heeft er veelvuldig op gewezen, dat de tijd aangebroken is, waarin de mensen geleidelijk aan de etherwereld weer spontaan gaan waarnemen. Anderzijds, wanneer iemand bewust een geestelijke scholing oppakt, is de etherwereld het eerste geestelijke gebied dat hij of zij gaat waarnemen. Ook vermeldt Steiner, dat zich in de loop van deze 20^e eeuw een belangrijke gebeurtenis in de etherwereld voltrekt: *de wederkomst van Christus*. De verschijning van Christus in een fysiek lichaam op aarde, waardoor het mysterie van Golgotha voltrokken werd, was en is een eenmalige gebeurtenis, die zich niet herhaalt. Maar in de huidige eeuw verschijnt Christus opnieuw, in een etherlichaam in de etherwereld. Daarover heeft Steiner met name in 1910 een hele serie voordrachten gehouden (GA 118). Elders vermeldt hij, dat de werkelijke strijd in onze tijd, de strijd om het etherlichaam van de mens is, zijn levenskrachtenlichaam. Aan de ene kant werken tegenmachters, die het etherlichaam van de mens volledig van de fysieke wereld en van de aarde willen vervreemden. Zij worden als *Lucifer* aangeduid. Aan de andere kant zijn er tegenmachters die het etherlichaam van de mens volledig aan de stof willen binden. Zij willen het verharderen en mineraliseren. Zij worden *Ahriman* genoemd. De werkzaamheid van Christus kan het etherlichaam van de mens zijn juiste plaats tussen hemel en aarde geven.

De gedachte die mij bezig hield, maakte dat ik mij bewust werd dat de gebeurtenissen die zich in de fysieke wereld afspelen, bijvoorbeeld de oorlog in Kosovo, symptomatisch gezien moeten worden. Dat wil zeggen, dat alles wat zich in de fysieke wereld afspeelt, uitdrukking is van ontwikkelingen die zich in de etherwereld voltrekken. Indien dit over het hoofd wordt gezien, dan kun je door de media zo aan gebeurtenissen in de fysieke wereld gekluisterd worden, dat het zicht op de werkelijkheid die zich daarachter in de etherwereld verschuilt, verloren gaat. Tijdens de voordracht die Steiner op 6 maart 1910 in Stuttgart hield, zegt hij: ' We moeten leren begrijpen, dat we in de toekomst de belangrijkste gebeurtenissen niet in de fysieke wereld moeten zoeken, maar buiten de fysieke wereld, zoals we de Christus bij zijn wederkomst in etherische gedaante in de geestelijke wereld zullen moeten zoeken '. Deze uitspraak van Steiner bleef naklinken terwijl ik de gedachten probeerde te vormen die ten grondslag zouden kunnen liggen aan dit artikel. Zouden we niet, als we op zoek gaan naar de betekenis van de komende zonsverduistering, deze uitspraak als leidraad moeten nemen en deze betekenis in de eerste plaats in de etherwereld moeten zoeken, waar zich

een kosmische strijd, een uiteenzetting voltrekt tussen de machten van het duister en de zich openbarende opstandingskracht van de Christus?

Hoeveel negatieve wilskrachten ballen zich niet samen op dit moment, die hun weg in de kosmos kunnen nemen bij de komende zonsverduistering? Welke demon belichaamt zich in een wereldomspannend netwerk van elektronische controle en communicatie? Kan die zich mogelijk bevrijden bij de zonsverduistering? En zo ja, nemen we die dingen dan waar of verslapen we ze gewoonweg?

Indien we door de geesteswetenschap in staat zijn om deze dingen te weten, dragen we ook de verantwoordelijkheid om naar vermogen een tegenwicht te bieden. Ook al kunnen we het kwatrijn van Nostradamus misschien niet volledig doorgronden, we kunnen aanvoelen dat het hier om een samenballing van tegenmachten gaat. Spreekt Nostradamus mogelijk in eerste instantie van een etherische werkelijkheid; van iets dat als een dreigend antwoord uit de kosmos op de aarde toekomt, gevoed door de negatieve wilsimpulsen die bij de zonsverduistering uitstromen? Een etherische werkelijkheid die zich vervolgens in fysieke symptomen uitdrukt? Verre van een doemstemming te bewerken, zouden zulke overwegingen er toe kunnen voeren onze verbinding met de Christus in hart en hoofd te versterken en te verzorgen, om een tegenwicht te bieden aan deze duistere stormloop.

Over de hemelconstellatie van de 11e augustus 1999 (zie afbeelding) is al veel gezegd. Opvallend daarbij, is wat astrologen aanduiden als een *groot vierkant*. Het grote vierkant verbindt vier punten van de ecliptica, die alle 90 booggraden van elkaar verwijderd liggen. In dit geval bevinden zich aan het ene hoekpunt zon en maan, aan het begin van het sterrenbeeld Kreeft (teken Leeuw). Recht daar tegenover vinden we Uranus in Steenbok (teken Waterman). In het oosten bevindt zich aan een hoekpunt Mars in Weegschaal (teken Schorpioen) en daar weer tegenover Saturnus in het sterrenbeeld Ram (teken Stier). Een dergelijke constellatie is niet alledaags en al helemaal niet in verbinding met een zonsverduistering. Maar hoe breng je een dergelijk hemelbeeld tot spreken, wat wil het zeggen?

Je kunt deze constellatie benaderen vanuit de *sterrenbeelden*, zoals hij dus werkelijk aan de hemel te zien is. Anderzijds kun je ook van de *tekens* uitgaan, die verbonden zijn met het levensritme van de aarde. Het begin van de lente vormt in die zin altijd het begin van het *teken* Ram, ongeacht het feit dat het lentepunt in de loop van de tijd verschuift en de zon bij het begin van de lente tegenwoordig in het *sterrenbeeld* Vissen verschijnt en binnen enkele eeuwen opschuift naar het sterrenbeeld Waterman.

Zowel teken als sterrenbeeld hebben hun betekenis, ieder binnen hun eigen bereik. Zij sluiten elkaar niet uit, maar vullen elkaar aan. Het is hier echter niet de plek om dieper op dit vraagstuk in te gaan. Ik wil volstaan met de bewering dat de *tekens* van de Dierenriem een directe samenhang hebben met de werkzaamheid van Christus op aarde en daardoor met de ontwikkeling van de ziel van de mens binnen het verloop van de tijd (evolutie). Alles wat op aarde met de emancipatie van de mens ten opzichte van de kosmos te maken heeft, staat in relatie tot de tekens. Alles wat met de directe inwerking van de kosmos van doen heeft, zoals bijvoorbeeld het leven van de plantenwereld of de ontwikkeling van het embryo in de moederschoot, heeft volgens mij een relatie met de sterrenbeelden.

Voor een beschouwing van de hemelconstellatie tijdens de zonsverduistering zullen we ons dus op de tekens richten, omdat we vooral willen weten in welke relatie deze zonsverduistering tot de ziele-ontwikkeling van de mens en de mensheid zou kunnen staan. We zien dan dat zon en maan zich in het teken Leeuw bevinden. In de Leeuw beleven we de hartslag, het dynamische pulseren van de levenssfeer van de aarde. Hier treffen we als het ware het levende middelpunt aan, het wereld hart. Hermann Beckh schrijft in zijn boek *Das kosmische Rythmus im Markus evangelium*.

' Met de Leeuw raken we in zekere zin aan de meest intieme Christus-zonnesfeer, het meest intieme zonnegeheim van de Christus...Vanuit het middelpunt dat de Leeuw inneemt, in de hartslag van het grote ritme, werkt de Christuskracht, die uiteindelijk al het aardse omvormt en vergeestelijkt en in het zonnevuur nieuw doet oplichten en stralen '. De Leeuw kunnen we dus in verband brengen met de centrale Christuskracht en zijn vernieuwende en omvormende werkzaamheid in de mensheid en ieder mens afzonderlijk (' Zie, ik maak alle dingen nieuw '). Maar in de Leeuw kunnen we tevens de grote tegenspeler van de Christuskracht onderbrengen, de zonedemon, die wordt aangeduid als *Sorath*. Deze is niet minder een middelpunt, een koning, maar dan van de duisternis. Hij probeert de ontwikkeling van de aarde en de mensheid uit zijn voegen te lichten en een hele andere richting in te sturen. Ook daarnaar verwijst de Leeuw. Zou het kwatrijn van Nostradamus daar betrekking op kunnen hebben? Hij spreekt van een ' grote koning der verschrikking '. Vervolgens spreekt hij van een andere koning die door de eerste uit de dood wordt gewekt.

Het grote vierkant verbindt de vier tekens Leeuw, Waterman, Stier en Schorpioen (Adelaar). Samen vormen deze vier niet alleen een vierkant, maar ook een kruis. Dit kruis wordt in de astrologie aangeduid als het kruis dat betrekking heeft op de astraliteit, op het zielselement. We vinden het veelvuldig al geheeld in de christelijke kerkelijke kunst, waar deze vier dierenriemtekens verschijnen als symbolen voor de vier evangelisten. De Stier voor Lucas, het principe van heling en genezing. De Stier is de machtige levensbron, het scheppende goddelijke Woord. De Schorpioen staat er tegenover en voert het leven door de dood heen om het tot bewustzijn te voeren, de kracht van de adelaar. Dit is vooral het thema van de evangelist Johannes. De Leeuw is verbonden met Marcus en het geheim van alle krachten die in de schepping werkzaam zijn. Het evangelie van Marcus is het kortste en bondigste van de vier. De krachten van de Waterman (Mattheus) vat de andere drie samen en geeft aan hoe denken (Adelaar), voelen (Leeuw) en willen (Stier) het wezen van de mens vormen, samengevat in zijn fysieke bestaan op aarde.

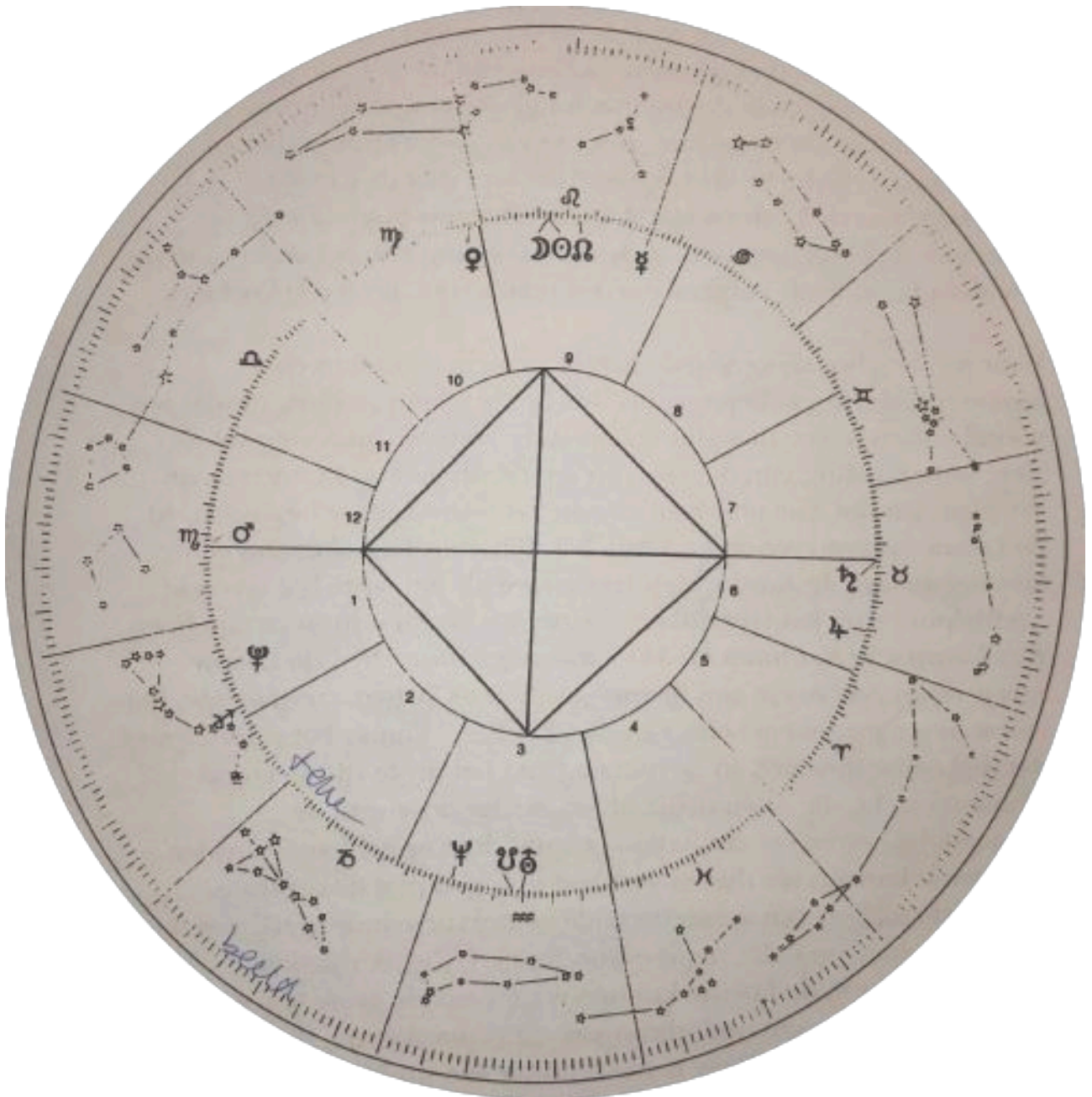
De zonsverduistering is in dit kruis geplaatst, dat het geheim van de mensenziel omvat: drie in één. Denken, voelen en willen worden door ons Ik bijeen gehouden of...zij vallen uiteen en de mens versplintert. Raakt het mensen-Ik verduisterd of ontwaakt het en staat het op, beproefd en uitgedaagd door tegenmachten?

Op het tijdstip dat dit artikel geschreven werd (april 1999) werden de media volledig gedomineerd door de berichtgeving over de oorlogshandelingen in Kosovo. Hoe is de situatie wanneer dit artikel verschijnt (juni) en ten tijde van de zonsverduistering (augustus)? Was de situatie die we in augustus aantreffen in april denkbaar, voorstelbaar?

Het blijkt dat we ons al heel snel op glad ijs begeven, indien het om concrete vooruitzichten gaat. Het wordt snel speculatief en het is onvermijdelijk dat het al dan niet bewuste verwachtings- en wenspatroon van de speculerende mens meesprekt bij de beeldvorming.

Indien we het zwaartepunt in de etherwereld leggen, dan mogen we deze zonsverduistering niet beschouwen als een in de tijd geïsoleerd moment. Het moment van de verduistering zelf is dan eveneens een symptoom, dat verwijst naar een proces dat zich in de tijd uitstrekt. Dan zijn we mogelijk al maanden voor de eigenlijke eclips in de sfeer van de verduistering binnengetrepen en strekt die zich ook na augustus nog in de lijd uit. Dan kan ook de vraag gesteld worden naar een mogelijke samenhang met het wezen van de beide kometen, die in 1996 en 1997 zoveel opzien baarden en met de regen van meteorieten, die jaarlijks rond 10 augustus inzet. Door deze sterrenregen wordt de atmosfeer met kosmisch meteor-ijzer beregend en worden ons nieuwe moedskrachten geschonken. Het is de aanvang van de Michaëls-periode, die in de herfst culmineert.

W.L.Vreede: *De Profetieën van Nostradamus* (Schors, Amsterdam)
E. Vreede: *Astronomie und Anthroposophie* (Phil.-Anthr. Verlag, Do mach)
R.Steiner: *Menschenfragen und Weltenantworten GA213*
(R.St. Verlag, Dornach)
H.Beckh: *Der kosmische Rhythmus im Markusevangelium* (Urachhaus, Stuttgart)

9^e astronomische nieuwsbrief - december 1944

Willi Sucher

In de achtste brief hebben we een methode ontwikkeld om de werking van de hemellichamen in ons zonnestelsel te begrijpen en we hebben laten zien hoe het beeld van de zevenarmige kandelelaar de planetaire invloeden weergeeft. In deze en de volgende brieven zullen we gedetailleerder op deze werkzaamheid ingaan.

De aard van de planeten - Saturnus

In de vorige brief hebben we de aandacht gericht op de essentie van tijd in ruimte en kwamen tot de conclusie dat Saturnus overal werkzaam moet zijn; vooral waar ziele - activiteit in het fysieke bestaan treedt. Om een volgende stap in ons onderzoek naar de aard van Saturnus te kunnen zetten, dienen we twee aanwijzingen te overwegen, die door Rudolf Steiner gegeven worden in de basiswerken *Wetenschap van de geheimen der zielen Theosofie*. We kunnen ze bij wijze van spreken als sleutels gebruiken, om de poort tot het gebied van inzicht te openen.

In de *Wetenschap*, met name in hoofdstuk IV - kosmische en menselijke evolutie - geeft Rudolf Steiner een schets van de omstandigheden die aan de schepping van het universum waarin wij leven vooraf zijn gegaan. Hij spreekt daar over verschillende stadia van evolutie, die aan de aarde vooraf zijn gegaan. In overeenstemming met de occulte traditie worden zij aangeduid als Oude Saturnus, Oude Zon en Oude Maan. In eerder brieven hebben we al verwezen naar de evolutie van de Oude Saturnus, maar daarna zijn we niet verder gekomen.

Niettemin hebben we een eerste voorstelling hoe ons universum tot aanzijn is gekomen door de machtige werkzaamheid van geestelijke wezens, die achter de schermen van de fysieke gebeurtenissen werkzaam zijn.

Tijdens de ontwikkeling van de Oude Saturnus verscheen voor de eerste keer fysieke substantie, hoewel deze niet anders dan in de vorm van warmte optrad. Dit werd niet slechts door een groep geestelijke wezens tot stand gebracht, maar door de samenwerking van alle wezens in de verschillende hiërarchieën. We sommen hier de namen op van de verschillende hiërarchieën, die bij deze activiteit betrokken waren, als hulp voor de lezer. Deze namen verschillen al naar gelang de occulte achtergrond:

	Antroposofie	Bijbel	Dionysius de Areopagiet
eerste	Geesten van Liefde	Seraphim	Seraphim
hiërarchie	Geesten van Harmonie	Cherubim	Cherubim
	Geesten van Wil	Tronen	Tronen
tweede	Geesten van Wijsheid	Heerschappijen Kyriotetes	
hiërarchie	Geesten van Beweging	Krachten	Dyneameis
	Geesten van Vorm	Machten	Exusiai
derde	Geesten Principes	Principes	Archai
hiërarchie	van persoonlijkheid		
	Vuurgeesten	Aartsengelen	Archangeloi
	Geesten van Schemer	Engelen	Angeloi

Alle hiërarchieën werkten samen om de essentiële stadia van de Oude Saturnus teweeg te brengen, ieder hiërarchie had als het ware zijn eigen opgave. Nadat deze opgave vervuld was, was het de beurt aan een volgende hiërarchie om de evolutie een stap verder te brengen. Deze grote ontwikkelingsronde, die we Oude Saturnus noemen, met alles wat daarbij geschapen werd, leeft voort in het hemellichaam dat we astronomisch in ons zonnestelsel aanduiden als de planeet Saturnus. Niets gaat verloren in de wereldontwikkeling; niets van wat ooit was, kan verdwijnen. Het bestaat nog steeds, ook al is het verborgen achter de uiterlijke verschijningsvormen van de zintuigelijke wereld. In die zin is de Oude Saturnus niet iets dat geweest is, want het kan overal teruggevonden worden, bijvoorbeeld in de werkzaamheid van de planeet Saturnus, maar ook in vele andere opzichten, waarvan enkele nog ter sprake zullen komen.

In ons zonnestelsel is Saturnus de buitenste van de zeven 'klassieke' planeten. Dat zijn de planeten die met het blote oog waargenomen kunnen worden. Zijn omloopbaan is de grootste onder de klassieke planeten en hij heeft bijna 30 jaar nodig om deze baan te doorlopen. We weten ook dat Saturnus een opmerkelijke vorm heeft, die wordt waargenomen als een bol die in een grote, oplichtende cirkel hangt. Kijken we door een telescoop, dan zien we deze kleurrijke cirkel, waarbinnen de bol van de planeet oplicht. Men heeft voor dit fenomeen geen bevredigende verklaring kunnen vinden, maar beschouwen we de planeet Saturnus als de zichtbare 'herinnering' aan de Oude Saturnus, dan kunnen we tot de volgende veronderstelling komen: Bij de bespreking van de Oude Saturnusontwikkeling in de 'Wetenschap van de geheimen der ziel', beschrijft Rudolf Steiner hoe deze planeet 'omringd' werd door een soort geestelijke 'atmosfeer'. Vanuit deze geestelijke atmosfeer lieten de hiërarchieën hun werkzaamheid in het planeetlichaam binnen stromen. Deze feiten worden door de huidige ringen van Saturnus vastgehouden.

We dienen in gedachten vast te houden, dat het eigenlijke 'lichaam' van de Oude Saturnus planeet ontstaan was uit de wilsubstantie die door de Geesten van Wil (Tronen) werd geofferd. Zodoende kunnen we de Tronen als de leidende geestelijke wezens van de Oude Saturnus beschouwen, omdat in de substantie van de Oude Saturnus, die zich later tot warmte omvormt, hun eigen substantie aanwezig was. Deze aanwezigheid zet zich voort in alle latere metamorfosen van de oorspronkelijke substantie. Daarom moet het ook als erfenis aanwezig zijn in de wezensaard en werkzaamheid van Saturnus in ons zonnestelsel. Met andere woorden, Saturnus moet het gebied zijn waar de Geesten van Wil hun werkzaamheid in een soort kosmisch geheugen opgetekend hebben en deze werkzaamheid moet op een of andere manier nog van deze planeet uitgaan.

Steiner's mededelingen bevestigen dit, wanneer hij stelt, dat de huidige sfeer van Saturnus de afmeting heeft die ooit werd ingenomen door de planeet van de Oude Saturnus. Als we de enorme omloopbaan van Saturnus beschouwen als de omtrek van een bolvorm, dan kunnen we deze aanduiden als de sfeer van Saturnus. De huidige sfeer is dan zo groot als de vroegere Oude Saturnus planeet en Rudolf Steiner duidt verder nog aan, dat deze sfeer het domein is van de Geesten van Wil (Tronen).

Op deze manier hebben we twee aanwijzingen gevonden met betrekking tot de huidige werkzaamheid van Saturnus: het is het domein van de Geesten van Wil en het is de herinnering aan de Oude Saturnus planeet. (We zullen later nog gebruik maken van deze beschrijving.)

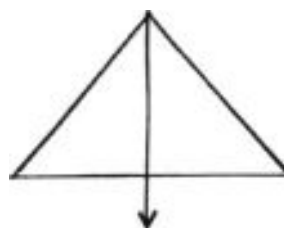
In het boek *Theosofie* treffen we een andere benadering aan. Daar vinden we een beschrijving van de zielewereld en het geestland en de ervaringen van de mensenziel in die gebieden tijdens het leven tussen de dood en een volgende geboorte (hfst. 3). Wat ons bijzonder interesseert met betrekking tot onze huidige opgave, is de beschrijving van het derde gebied van het geestland. Rudolf Steiner: 'Het derde gebied van het geestland bevat de oerbeelden van de zielewereld. Alles wat in deze wereld leeft is aanwezig als levende gedachtenwezens. Daar vinden we de oerbeelden van

begeerten, wensen, emoties, enz.... Alles wat een mens tijdens zijn leven op aarde volbracht heeft in dienst van de gemeenschap, in onzelfzuchtige toewijding aan de medemens, draagt hier vruchten. Want door deze dienstbaarheid, door de zelfopoffering, leefde hij in de reflectie van het derde gebied van het geestland. De grote weldoeners van de mensheid, zij die zich volledig inzetten voor een gemeenschap, hebben het vermogen hiertoe in dit gebied verworven, nadat zij de mogelijkheid van een speciale verbinding met dit gebied in eerdere aardelevens aangelegd hebben '.

Zodoende hebben we nog een ander aspect van Saturnus gevonden. Dit derde gebied van het geestland is de sfeer van Saturnus waar de mensenziel doorheen gaat in het leven na de dood. Dit komt tot uitdrukking in de voordrachtencyclus ' Het leven tussen dood en nieuwe geboorte ' (GA). Daar spreekt Steiner over de kosmische aspecten van hetgeen hij in Theosofie beschreven heeft. Dit derde aspect van Saturnus voegt aan de beide andere de samenhang met de mensheid toe. Het is de wil die oorspronkelijk is uitgestroomd van de Geesten van Wil, die de bron is van de dienstbaarheid die bij de ' grote weldoeners van de mensheid ' tot uitdrukking komt. Deze wil werkt in de leden van de menselijke familie als een drang tot een nieuw begin en dient zo de ' wil tot bestaan en ontwikkeling '. De vraag is hoe deze wilskracht, die de essentie vormt van de sfeer van Saturnus, in zijn aanvang in staat was om een fysiek bestaan te scheppen. In de vorige brief hebben we de zevenvoudige opeenvolging beschreven van ontwikkeling in de tijd, we gaven aan , dat machtige wilsimpulsen van het gebied van Saturnus uitgaan en fysiek bestaan tot aanzijn brengen.

Laten we ons nu de Tronen voorstellen, die hun wil offeren als het onderste principe van hun totale zevenvoudige wezen. Toen deze wil zich van zijn oorsprong losmaakte, werd het reeds een op zich staande wereld, hoewel deze nog volledig in een zielsmatige toestand was. Het was een zielsvorm, hoewel het de wil in een nog chaotische toestand bevatte. Deze wil streefde ontwikkeling na. De essentie van dit wilproces is het ' Ik ', omdat het de kwaliteit van het ' Ik ' bereikt had, toen het nog met de 'Tronen verbonden was. We kunnen daarom in de geesteswetenschap vinden, dat uit deze wilskrachten de basis van het mens - ik, het individuele (fysieke) lichaam, door tussenkomst van de Geesten van Vorm (Exusiai) geschapen werd. Kort daarop vormde de oorspronkelijke zielsmatige wilsubstantie zich om tot warmte. Daardoor kunnen we een van de belangrijkste ontwikkelingswetmatigheden op het spoor komen: enerzijds werd een stap gedaan op de weg naar individualisering, anderzijds daalde als een gevolg daarvan, de zielsmatige substantie af tot het niveau van fysieke substantie. We willen dit door een voorbeeld duidelijk maken. Laten we ons een geestelijk actieve mens voorstellen, een kunstenaar, een dichter, een wetenschapper. Hij leeft in een zielewereld, die gevuld is met creatieve impulsen en morele voorstellingen. Deze zielewereld hoort net zo goed bij hem, als zijn fysieke lichaam, niettemin bevat deze zielewereld impulsen om morele voorstellingen te verbinden met de kennis van medemensen ten bate van hun welzijn en innerlijke ontwikkeling. Wat aanvankelijk in zekere zin de eigen wereld van de kunstenaar was, wordt van hem losgemaakt. Het beweegt zich op communicatie toe en daarbij komt het tot een ontmoeting met een kring van lezers, het publiek, kunstminnaars, enz.... Maar tegelijkertijd wordt het tot het product van de auteur, bijvoorbeeld als boek of in andere zin tot een kunstwerk. Door deze uiterlijke verschijningsvorm maakt het zich los van zijn zielsmatige oorsprong en vangt een ' fysiek bestaan ' aan. Zodoende kunnen we het proces van oerscheping en verdere evolutie middels het beeld van de driehoek verstaan:

We kunnen nu zo naar Saturnus kijken, dat we zeggen: de omvangrijke sfeer van Saturnus in ons zonnestelsel is het gebied waar de oerbeelden van alle zielenvormen verblijven. Achter deze oerbeelden gaat de wil schuil die van de Tronen, de Geesten van Wil stamt. We kunnen dit ook aanduiden als 'de Wil van de Vader'. Deze wil is de geestelijke kern van alle zieleleven. Het vormt de essentie van het zieleleven van de mens terwijl het naar volmaaktheid streeft. Toen deze wil zich losmaakte van zijn oorsprong in het wezen van de Tronen en zich in het individu plantte, kwam zij onder de grote kosmische wetmatigheid die voorheen aangeduid werd. Het individu ging vervolgens door verschillende ontwikkelingsstadia op de weg naar grotere volmaaktheid. De oorspronkelijke zielsmatige wils substantie bleef daarbij achter of werd als een schil afgepeld en werd tot fysieke substantie.

Daarom moeten we, als we ons op de wil of de werkzaamheid van Saturnus richten, onderscheid maken met betrekking tot zijn verbinding met de zielewereld; bijvoorbeeld de zielewereld van de mensheid en de invloed daarvan op fysieke substantie.

We willen ons eerst een voorstelling maken hoe de oerbeelden van de zielewereld - ofwel Saturnus - als wil werkzaam is in de zielewereld van de mensen. Zij zijn met name in de sfeer van de menselijke wil actief, maar in deze sfeer is ons bewustzijn nog diep in slaap. In ons denken zijn we volledig ontwaakt. In ons gevoelsleven zijn we reeds verder verwijderd van het heldere licht van ons dagbewustzijn - in ons gevoel dromen we. Ons willen kunnen we met ons dagbewustzijn helemaal niet vatten. Het is een diepe zee van onbewuste impulsen, emoties, begeerten en verlangens. Dit onvermogen van het menselijke bewustzijn, om door te dringen in de diepten van het zieleleven, heeft tot vele misverstanden gevoerd met betrekking tot de menselijke aard. Indien we het kosmische tegenbeeld zoeken van de menselijke wil, dan komen we bij Saturnus. De positie die Saturnus inneemt wanneer een mensenziel naar het aardeleven afdaalt, geeft altijd een beeld van de diepere dimensies van de wil. deze positie betreft een sterrenbeeld, zoals bijvoorbeeld Leeuw of Vissen of ook wel een conjunctie of oppositie met andere planeten. Wat het ook mag zijn, het maakt iets zichtbaar met betrekking tot de wilsgeheimen van de persoon die het betreft. We dienen te leren om de taal van Saturnus te lezen, terwijl hij door de twaalf sterrenbeelden van de Dierenriem heen gaat. Deze brieven worden geschreven om een begrip voor deze taal te wekken. Daalt iemand bijvoorbeeld naar de aarde af, terwijl Saturnus zich in Leeuw bevindt, dan kunnen we ons herinneren wat over dit sterrenbeeld gezegd is en tegelijkertijd luisteren naar de diepere wilsimpulsen van de betreffende mens. Menig levenslot zou zijn oriëntatie kunnen vinden, indien we dit vrij van egoïsme zouden kunnen doen. We zouden dan de hogere opgave en de individuele geestelijke doelstelling van ons leven op aarde kunnen gaan waarnemen.

Het zou de hogere taak en de dieperliggende levensimpuls van een dergelijke mens (Saturnus in Leeuw) kunnen zijn, om de verborgen kosmische harmonie van alle geschapen wezens, in het hart van het universum te ervaren en te beluisteren - om vervolgens deze waarneming door het hart in overeenstemming te brengen met de krachten van het hoofd. Dit kan een enorme worsteling betekenen, maar zal in ieder individueel geval toch weer anders zijn, al naar gelang de taal van de overige planeten. Een aantal posities van Saturnus in verschillende sterrenbeelden van de Dierenriem werden in de 5^e en 6^e brief gegeven Maar de plaats van Saturnus in het geboortebild kan nog veel meer over een mens aan het licht brengen. Hiervoor hebben we gewezen op de hogere taak van iemand, zoals die tot uitdrukking komt in het beeld van Saturnus - hoewel een dergelijke taak zelden binnen de korte tijdsopname van een enkel leven vervuld wordt. Vele aardelevens of incarnaties zijn nodig, opdat het mens - ik kan volbrengen wat van hem gevraagd wordt. Het is Saturnus, die de draad spint van de ene incarnatie naar de andere. Zodoende verschijnt in het beeld

van Saturnus, wanneer de ziel in een incarnatie afdaald, niet alleen de dieperliggende taak of roeping, maar ook de achtergronden van vroeger incarnaties.

En niet alleen fungeert Saturnus als de 'ster' van de ziel boven de poort die tot de geboorte voert, hij is opnieuw aanwezig op het stervensmoment en verzamelt dan de vruchten van het voorbije aardeleven. Aan de poort tot de geboorte verdeelt hij de hogere taken voor het komende leven, bij de poort van de dood verzamelt of oogst hij de vruchten van het voorbije leven, zowel de goede als de slechte; ofwel als vervulling van de levensopgave of het ontbreken daarvan. Wanneer de mensenziel dan de geestelijke wereld binnen gaat, draagt Saturnus de imaginatie, het oerbeeld van de ziel voor deze ziel uit, als een aanhoudend oordeel van de karikatuur die de mens in het verloop van voorbije aardelevens daar min of meer van heeft gemaakt. Na verloop van een bepaalde periode, bereidt de ziel zich vervolgens op een nieuwe incarnatie op aarde voor en wanneer zij opnieuw door de poort van de geboorte gaat, staat daar Saturnus en toont het oerbeeld van de ziel, voorzien van de nieuwe aspecten en voornemens, die er aan zijn toegevoegd in het leven tussen de laatste dood en deze nieuwe geboorte. Weliswaar hebben de meeste mensen terwijl zij op aarde leven geen herinnering aan deze aanwezigheid van Saturnus voorafgaand aan de geboorte, niettemin is het werkzaam in de menselijke organisatie als onbewuste wilskrachten in de diepte van de ziel.

Een voorbeeld kan dit duidelijk maken. Francis Bacon van Verulam werd geboren op 22 januari 1561. Saturnus bevond zich in het sterrenbeeld Stier. Deze positie toont de achtergrond van zijn vorige incarnatie. We herinneren ons wat in eerdere brieven over de Stier werd gezegd. Deze is verbonden met het machtige scheppende Woord, het kosmische Woord. Daarachter nemen we het gebied van de Dynamis waar, de Geesten van Beweging, wier taak het was, om vanuit innerlijke beweging ofwel zielenbeweging, uiterlijke beweging te scheppen, de veelvuldige verschijningsvormen van de fysieke wereld. Daarom is de Stier de sfeer vanwaar in het universum de sterke impulsen van beweging en kracht stammen. Dit is in dit geval in Saturnus geconcentreerd en wijst erop dat Francis Bacon in zijn vorige leven een zeer krachtige persoonlijkheid was, die het vermogen had om zijn omgeving met innerlijke beweging te doordringen; een persoonlijkheid die vooral betrokken was bij het woord, d.w.z. literatuur, wetenschap, enz. In oppositie met deze Saturnus bevond zich Mars in Schorpioen. Dit geeft Saturnus een ander gezicht. In eerdere brieven hebben we erop gewezen dat de Schorpioen, die een de Adelaar was, verbonden is met de neergaande ontwikkeling van de planeet Mars. Daarom verwijt deze oppositie van Saturnus en Mars naar een machtige, zelfs briljante leider van een natie, die echter een duistere vlek in deze schittering heeft, verwant met de decadente marskrachten.

Saturnus kan zelfs tot gids worden om de tijdspanne te vinden die een ziel in de geestelijke wereld heeft doorgebracht. In het geval van Francis Bacon voert dit ons terug tot in de 9^e eeuw n. Chr., met betrekking tot zijn vorige aardeleven. Dit wordt bevestigd door de aanwijzingen die Rudolf Steiner heeft gegeven en op basis van de geesteswetenschap het begin van de 9^e eeuw aanduiden als de tijd waarin deze ziel was geïncarneerd als een machtig vorst, verbonden met de bloeitijd van de Arabische kuituur (Harum el Rachid). We hebben in deze brieven nog niet het punt bereikt, dat het mogelijk maakt om dit aspect van Saturnus volledig uit te leggen. Het voert ons terug in vroegere aardelevens, zowel vanuit een kwalitatief gezichtspunt, als ook met betrekking tot het tijdsverloop. Maar omdat we hier de aard van Saturnus willen bespreken, kan dit aspect niet buiten beschouwing blijven. Saturnus is de grote geschiedschrijver van het universum, zoals Rudolf Steiner aanduidt. Hij is het grote kosmische geheugen. Daarom is alles wat tot het gebied van het historische gerekend kan worden, doordrongen met de werkzaamheid van Saturnus: de geestelijke biografie van een mens, de samenhang tussen de generaties, de nationale historie en zelfs de geschiedenis van het universum leeft in het geheugen van Saturnus. Het is daadwerkelijk de Wil van

God, die van deze planeet uitstraalt. Door voorbije ontwikkelingsstadia van de mensheid en het universum in herinnering te brengen, corrigeert Saturnus het heden, wanneer het afdwaalt van het door de góden gewilde grote evolutie - plan; ook als dit door tragedies en catastrofes heen voert. Zo is de werkzaamheid van Saturnus, ofwel de sfeer van de oerbeelden van de zielewereld, manifest in de wilsimpulsen van de mensen ziel deze werkzaamheid kan ook worden aangetroffen in de fysieke wereld, die tot aanzijn kwam toen wilssubstantie zich verwijderde van zijn oorsprong - de Geesten van Wil (Tronen) - en het gebied werd van de oerbeelden van alle zielenvormen. We hebben hier een poging gedaan om deze ontwikkeling duidelijk te maken, waarbij gebleken is dat de schepping van het individu, de noodzaak met zich brengt om de wereld van fysieke schepselen tot aanzijn te brengen.

De aanwezigheid van Saturnus komen we overal in de fysieke wereld tegen. Saturnus met de binnenste kern van deze wereld vormen, omdat we gezien hebben dat het de oorspronkelijke wil van de Tronen was, die zich tot fysieke warmte verdicht heeft, die later de basis voor alle fysieke substantie ging vormen. Maar de wil is als het ware in de fysieke substantie verborgen. Met onze zintuigen kunnen we hem niet waarnemen. Laten we ons bijvoorbeeld eens volledig kale rotsen voorstellen, zoals we die in het hooggebergte kunnen aantreffen of aan de kust, waar geen enkele plant kan leven, als we zeer aandachtig de taal van een dergelijke verschijningsvorm beluisteren, kunnen we een absoluut onbeweeglijke, ijzeren wil beleven, die veel sterker is dan enige vorm van wilskracht in een levend wezen. Misschien beleven we deze onbuigzame, starre wil niet terwijl we in het landschap staan, maar als we een dergelijke ervaring naderhand in onze herinnering roepen, ervaren we vooral de macht en de verhevenheid ervan. Dit is niet slechts een subjectieve spiegeling van de menselijke ziel, zonder enige betekenis of werkelijkheidsgehalte. Het is een 'ziele-werkelijkheid' en maakt de oorsprong van het fysieke bestaan beleefbaar als de wil de stam van de Tronen. Dit openbaart zich in het bijzonder in de minerale wereld, in het kale rotslandschap en in feite is het aanwezig in alles wat een fysiek, een lichamelijk bestaan heeft. In dit zielenfenomeen slaan we tegenover de werkzame sfeer van Saturnus.

We kunnen deze wilskracht, die inherent is aan alle fysieke substantie, met onze ziele vermogens waarnemen, omdat wij er in ons fysieke lichaam verwant mee zijn. In de natuur hebben we deze beleving vooral in samenhang met het mineralen rijk, dat als het ware het harde skelet van het aarde-organisme vormt. Zoals de krachten van Saturnus hun zuiverste manifestatie in dit gebied vinden zo zijn ze werkzaam in het dynamische fundament van het menselijke en dierlijke skelet. Het skelet bepaalt fundamenteel de contouren van het fysieke lichaam. We kunnen ons het menselijk lichaam niet zonder skelet voorstellen. De hoofdlijnen van het lichaam - hoofd, romp en ledematen - worden aangeduid door het skelet en gevuld met zachte materie. Deze contouren scheppende kracht, die in zich de archetypische idee van het menselijk bestaan op aarde draagt, stamt van de planeet en de sfeer van Saturnus. Deze vormt het hoofd, met name de schedel, die daardoor als een afbeelding verschijnt van het sferische universum boven ons. De schedel is als een zaadkorrel die uit de kosmos omlaag is gevallen, die zijn oorsprong nog steeds weerspiegelt. Vanuit het hoofd groeit ons organisme de aarde tegemoet. Bij het hoofd ligt de zachte materie opgesloten in de schedel, maar als we afdalen zien we dat de beenderen met zachte materie bekleed zijn. De sferische tendens, die naar het middelpunt van de aarde wijst. Bij het dier is het skelet min of meer horizontaal, parallel met het oppervlak van de aarde gericht. Bij de mens is deze lij verticaal, in opgerichte positie. Er ligt een enorme wilskracht verborgen in deze fysiologische tendens, die uitgaat van wat verschijnt als de sferische afbeelding van de kosmos in het hoofd en deze vervolgens omstulpt naar de opgerichte houding van de mens. Dit verbindt het menselijk bestaan met het geestelijk universum. Het is de fysiologische uitdrukking van de Wil van de Vader, die de mens gelijk een zaadkorrel in de kosmos legt, zodat deze in het aardse bestaan kan binnen groeien - de

mens lijkt daarbij op een omgekeerde plant - om zodoende een goddelijk gewilde opgave te vervullen. Daarbij ontmoeten we de werkzaamheid van Saturnus in de natuur zoals we die ook zijn tegengekomen in ons zieleleven. Hij is de Wachter aan de Drempel en voert ons zielewezen in het fysieke bestaan binnen. Hij waakt over de draad die ons verbindt met onze geestelijke oorsprong, met ons oerbeeld. Hij roept ons tevens terug van het aardse gebied in de geestelijke wereld op het tijdstip van onze dood.

Willi Sucher

Jupiter

Ook voor een begrip van de werkzaamheid die uitgaat van Jupiter, zullen we ons onderzoek op aanwijzingen baseren, die Rudolf Steiner heeft gegeven in *De Wetenschap van de geheimen der zielen Theosofie*.

We zijn tot de conclusie gekomen, dat in ons zonnestelsel Saturnus een soort herhaling of herinneringsbeeld van de oude Saturnus ontwikkeling vertegenwoordigt. De vraag is nu of de overige planeetsferen op eenzelfde manier de herinnering dragen van de daarop volgende stadia van de wereldontwikkeling. De sfeer van Jupiter, dat wil zeggen de ruimte die omsloten wordt door de omloopbaan van deze planeet, is degene die op Saturnus volgt en we zouden ons voor kunnen stellen dat deze sfeer verbonden is met de tweede grote cyclus, die in de geesteswetenschap wordt aangeduid als de Oude Zon.

We hebben in deze brieven nog niet gedetailleerd gesproken over de ontwikkelingscycli die gevolgd zijn na de Oude Saturnus. Daarom zullen we nu proberen om in het kort een schets te geven van de cyclus van de Oude Zon, die uitvoerig beschreven wordt in de *Wetenschap van de geheimen der ziel* (en in *W. Sucher: Isis Sophia 1*)

Het fysieke beeld van de mensheid werd op de Oude Saturnus geschapen. Het beschikte nog niet over leven of bewustzijn. Het was als een automaat of een spiegel en reflecteerde de werkzaamheid van de hogere wezens rondom. Nadat deze allereerste voorouder van de mens geschapen en tot een zekere volmaaktheid was gebracht, werd de planeet opgelost in een zuiver geestelijke bestaansvorm. De hiërarchische wezens trokken zich allen terug in hogere gebieden van de geestelijke wereld. Er treedt een soort kosmische nacht in, waar de geestelijke geschoolde blik niets met enige fysieke hoedanigheid kan waarnemen (pralaya). Nadat deze kosmische pauze verstreken is, neemt een nieuwe ontwikkelingsronde zijn aanvang, die aangeduid wordt als 'Oude Zon'. In de eerste stadia vindt er een herhaling plaats van de Oude Saturnus ontwikkeling, totdat er opnieuw een fysiek beeld van de mensheid ontstond, in dezelfde vorm zoals die ook al op de oude Saturnus had bestaan. Vervolgens deed zich een volstrekt nieuwe impuls gelden, die de gang van de ontwikkeling veranderde. De fysieke vorm van de voorouder van de mens raakte doordrongen met levenskrachten. Door de impuls, die stamde van de Geesten van Wijsheid, de Kyriotetes, werd alles anders, zelfs de eigenlijke substantie van de planeet. Tot hier toe was deze substantie enkel warmte geweest. Bij het binnendringen van de levenskrachten, veranderde een deel van de warmte en verdichtte zich tot 'lucht'. Tegelijkertijd ontstond er licht. (Gedurende de daaropvolgende stadia van de Oude Zon oefenden naast de Geesten van Wijsheid ook de andere hiërarchieën hun invloed op de mensen voorouder uit, die nu uit een fysiek lichaam en een etherlichaam bestond.) We dienen vast te houden, dat de beslissende impuls voor deze ronde afkomstig was van de Geesten van Wijsheid. Door een deel van hun eigen wezen weg te schenken, schiepen zij het etherlichaam van de mens.

We keren nu terug naar de beschrijving die Rudolf Steiner in *Theosofie* geeft van de ervaringen die de mensen ziel doormaakt in het leven na de dood. In de vorige brief hebben we gesproken over het derde gebied van het geestland, in samenhang met de sfeer van Saturnus, waar de ziel de oerbeelden van de zielewereld beleeft. In het voorafgaande, het tweede gebied van het Geestland, ontmoet de ziel de oerbeelden van het leven. Rudolf Steiner zegt hierover: 'Het volgende gebied is het gebied waar het algemene leven van de aarde als gedachtenwezen rond stroomt; als een vloeibaar element, als het ware, van het Geestland. Zolang als we de wereld waarnemen tijdens een

fysieke belichaming, verschijnt het leven gebonden aan afzonderlijke levende wezens. In het Geestland is het leven daarvan losgemaakt en stroomt als levensbloed door het hele Geestland. Het is daar de levende eenheid die in alles aanwezig '.

Over dit gebied zegt Rudolf Steiner in *Het leven tussen dood en nieuwe geboorte*, dat het de sfeer van de planeet Jupiter is. Op deze wijze hebben we twee gezichtspunten verworven; de sfeer waarin de ziel na de dood de oerbeelden van het leven ervaart, is de sfeer van Jupiter en het kosmische tijdstip waarop het leven de fysieke vormen doordrong, was tijdens de Oude Zon ontwikkeling. Rudolf Steiner vermeldt verder dat de sfeer van Jupiter in ons zonnestelsel de woonplaats is van de Kyriotetes, die het fysieke bestaan de levenskrachten schonken. Het is daardoor duidelijk geworden dat we de planeet Jupiter en zijn sfeer kunnen beschouwen als de bron van de levenskrachten in de mensheid en het universum, dit feit zullen we op de volgende pagina's verder uitwerken.

We leven tegenwoordig in een tijdperk dat een uitgebreide kennis van de fysieke wereld, of beter: van de materie heeft verworven. Het rijk der mineralen, de levenloze substantie die door de hedendaagse wetenschap grondig onderzocht is. Maar de sfeer van het leven is nog steeds een groot raadsel. We kunnen de sporen uitdrukking ervan overal in de natuur waarnemen, maar we weten niet waar het leven vandaan komt. We kunnen geen vat krijgen op de krachten die in alle levende organismen, de materie uit zuiver minerale reacties en chemische activiteit tillen. Ze kunnen met de fysieke zintuigen niet waargenomen worden, omdat ze daarvoor verborgen zijn. De methoden die tot nog toe aangewend in de wetenschap, zijn ontoereikend om door te kunnen dringen in het gebied van deze krachten, niettemin beschrijft de geesteswetenschap hen als een bovenzinnelijke werkelijkheid die met helderziende vermogens kan worden waargenomen. Het etherlichaam wordt aangeduid als de actieve entiteit van het leven, daarom kunnen we in geen geval zeggen dat het hier is of daar; we kunnen enkel ons wezen volgens de aanwijzingen van de geesteswetenschap voorbereiden, zodat het een instrument kan worden waarmee we de levenskrachten waar kunnen nemen. Niettemin kunnen we proberen om de activiteit van deze levenskrachten met ons denken te begrijpen. Dit vormt de eerste voorbereidende stap op het pad naar hoger inzicht.

De vraag is: wat is leven? Wat is het ether- of levenslichaam. Rudolf Steiner noemt het de architect van het fysieke lichaam, die het fysieke lichaam opbouwt volgens een voorgeschreven plan. We kunnen ons nu de vraag stellen: waarom heeft het fysieke lichaam de activiteit nodig van een ander hoger wezensdeel, dat het plan van zijn vorm bevat? Naar aanleiding van hetgeen beschreven wordt als de schepping van het fysieke lichaam op de Oude Saturnus, krijgen we de indruk dat dit lichaam het volmaakte beeld of spiegelbeeld was van de intenties van de góden. Daarom zouden we ons kunnen voorstellen dat het fysieke lichaam het plan van zijn vorm in zijn eigen bestaan bevat. Het valt moeilijk te begrijpen waarom een ander 'lichaam' nodig zou zijn om deze vorm te scheppen. We kunnen dit raadsel niet oplossen, als we de betekenis en het geestelijke doel niet begrijpen van de gehele wereldontwikkeling, via de stadia van Oude Saturnus, Oude Zon, Oude Maan, aarde, enzovoort.

Helemaal aan het begin werd op de Oude Saturnus een fysiek beeld van de mens door de góden geschapen. Dit beeld was een afbeelding van hun eigen wezen. Zo openbaart zich de diepere betekenis van alle schepping. De schepping van een wezen in het universum, dat de afbeelding vormt van de hiërarchieën ofwel de góden. Maar de góden wilden niet enkel een soort robot of spiegelbeeld scheppen, dat enkel in staat is om de wezens van de geestelijke wereld 'mechanisch' te reflecteren. Zij wilden een wezen scheppen, dat in staat is om op een gegeven moment zelfbewustzijn te verwerven. Een dergelijk wezen is in staat om vanuit de toestand van een weerspiegelend schepsel, op te stijgen tot het niveau van een scheppend wezen - dan zou de toestand van spiegelbeeld van de geestelijke wereld, gecombineerd zijn met de toestand van zelfbewustzijn. Het geestelijk universum - dat betekent: alle hiërarchische wezens - zou dan het eigen bestaan vervolma-

ken en verheffen door het wezen van de mensheid - dat dan niet alleen een weerspiegeling van deze wezens zou vormen, maar daarvan tevens een zelfbewust weten zou bezitten. Op die manier zou de schepping zichzelf door zelfwaarneming tot vervulling brengen. De gemeenschap van wezens in de geestelijke wereld zou dan het eigen bestaan en de eigen activiteit ervaren.

Het wezen dat was geschapen als de Saturnus-voorouder van de mensheid, was bestemd om het voertuig voor toekomstig zelfbewustzijn te worden. Zelfbewustzijn is echter in eerste instantie in tegenspraak met kosmisch bewustzijn, het bewustzijn van de góden. Daarom moest dit Saturnus-wezen de lange tocht ondernemen op weg naar het eigen 'zelf'. Dit betekende dat het zich stap voor stap van de góden verwijderde. Deze stappen zijn al aangeduid in de kleinere cycli van de oude Saturnus. Bijvoorbeeld de splitsing van de saturnusplaneet in talrijke afzonderlijke warmte wezens, die de oorsprong van de fysieke lichamen van de mens vormden, was reeds een stap op de weg die in de eenzaamheid van het eigen zelf voerde.

Hier dienen we een zeer duidelijk onderscheid te manken. Het fysieke lichaam is als zodanig afbeelding van het bestaan en de werkzaamheid van de hiërarchieën. Als zodanig kan het zich nimmer van de góden verwijderen, aangezien het een deel van hun eigen wezen is. Maar dit lichaam is onzichtbaar voor aardse zintuigen; het is, bij wijze van spreken, de hoogste archetypische idee van mens-zijn, die zich ophoudt in de sfeer van de góden. Het lichaam dat het voertuig werd op de weg die naar zelfbewustzijn voert, is het materie-lichaam, dat is samengesteld uit vaste, vloeibare, gasachtige en warmtesubstanties van de aarde. Het draagt het stempel van het fysieke lichaam, van het oerbeeld van mens-zijn, maar het heeft zich verwijderd van zijn oorsprong, van zijn archetypische oorsprong - van de góden - om een 'zelf' te kunnen worden. Dit was een noodzaak. Zich van de góden verwijderen, betekent een toenemende gebrekkigheid, aangezien we steeds verder in het materie-lichaam zinken. Het brengt de ervaring van ziekte en dood teweeg en dat is het lot van het materie-lichaam van de mens.

We zouden geen ziekte en dood kunnen beleven, als niet ergens in ons de werkelijkheid zou leven van eeuwige gezondheid en leven, naarmate de mens zich meer en meer verwijderd heeft van zijn door de góden gewilde oorsprong, is hij in een veel groter mate door ziekte en dood befallen, dan gewoonlijk beseft wordt. Alle ellende van het aardse bestaan, alle onvolmaaktheid en alle onvermogen om de aardse opgaven te vervullen, vormen slechts een deel van de kwaal die zich van de mensheid heeft meester gemaakt op zijn pad van de góden naar zelfstandigheid. Indien wij, nadat we het 'zelf', het Ik, verworven hebben, in de toekomst goddelijke beeld van ons eigen wezen stap voor stap kunnen herwinnen, om daarmee ook het beeld van het gehele geestelijke universum der hiërarchieën en van de fysieke wereld, dan kunnen we onze grote kwaal genezen. Dan zullen de góden, die geen ziekte kunnen, in en door ons leven. Zij zullen ons hun eeuwige jeugd en leven schenken en wij zullen hen het zelfbewustzijn van hun eigen bestaan schenken.

Er is een middelaar tussen datgene wat in de afgrond van onvolmaaktheid gevallen is en de kosmische archetypen. Dat is het etherlichaam. Dit ontving en ontvangt aanhoudend tijdens het leven op aarde, de goddelijke imaginaties van de kosmische vorm van mens - zijn en verwerkt deze in het aardse lichaam. Op deze manier weert het etherlichaam zich tegen de krachten van degeneratie en ziekte. Vanaf het moment dat het leven zich met het embryo verbindt, bouwt het uit enorme bronnen van kosmische geheugen het lichaam op. In de ontwikkeling van ieder afzonderlijk embryo - de ontogenese - wordt het verloop van de fylogenese, de ontwikkelingsgang van de gehele menselijke soort herhaald. Het etherlichaam is hiertoe in staat, omdat het de geschiedenis van de oudste stadia van de menselijke ontwikkeling omvat. Zodoende verslaat het de god-verloochende krachten, die in de mens huizen en die er toe neigen om hem steeds verder van zijn geestelijke oorsprong te vervreemden. Het etherlichaam kan de gevallen menselijke vorm niet in één keer terugvoeren tot zijn geestelijk oerbeeld. Dit kan zich slechts stap voor stap voltrekken en steeds weer

opnieuw, om zo de krachten van ziekte en dood te overwinnen. Iedere nacht ontvangt het etherlichaam opnieuw de kosmische oerbeelden en impulsen, die het steeds weer in het materie-lichaam afdrukt. Dit beleven we als gezond makende en verfrissende krachten bij het ontwaken. Het etherlichaam kan zijn bemiddelende taak dus alleen is de loop van de tijd vervullen. We kunnen het daarom ook hel ' tijdlichaam ' noemen. Alleen door de tijd heen kan het de verlossing van de gevallen materie verwerkelijken en het terugbrengen tot het oorspronkelijke oerbeeld.

Het geduld en de geheugenkracht van het etherlichaam tonen aan, dat er een reusachtige kosmos van universele wijsheid in aanwezig is. We kunnen dit begrijpen, als we ons voorstellen dat het etherlichaam geschapen is door de Geesten van Wijsheid (Kyriotetes). Het is een wijsheid die de gedachten van de góden in zich draagt, vanaf het allereerste begin van het universum, evenals de gedachten over het uiteindelijke doel van dit universum. Aangezien de gedachten van de góden in de etherkrachten als een soort weerspiegeling, leven, kunnen we ons ook voorstellen dat zij in het denken van de mens leven, wat in de mens leeft als de impuls, het vermogen tot denken, is niet anders dan een ander aspect van het etherlichaam, naast de werkzaamheid van opbouw, groei en regeneratie.

Tijdens de grote cyclus van de aarde-ontwikkeling, was het etherlichaam voornamelijk betrokken bij het behoeden van het materie-lichaam voor een te grote degeneratie en een te sterke vreemding van zijn kosmische oorsprong. De ontwikkeling van het denken, die nog niet zo oud is voor de mensheid, wijst er op dat het etherlichaam - of zoals we nu ook kunnen zeggen de krachten die van de Jupitersfeer stammen - niet alleen het verleden bewaart, maar ook verbonden is met de toekomst van het universum.

Tegenwoordig is het etherlichaam volledig belichaamd of ondergedoken in het materie-lichaam. In vroeger tijden was dit anders, toen het etherlichaam zich gedeeltelijk buiten het materie-lichaam bevond. Daardoor was de mens in staat om de hogere, geestelijke gebieden van het universum waar te nemen. Dit was echter alleen in droomachtige toestand mogelijk, omdat het zelfbewustzijn nog niet volledig ontwaakt was. Er zal opnieuw een tijd komen waarin de etherkrachten bevrijd zullen zijn van het materie-lichaam en niet alleen betrokken in de opbouw van dit lichaam. Zij zullen dan hun helder stralende licht van kosmische herinnering en vooruitblik ontvouwen. Zij zullen dan met zelfbewustzijn doordrongen zijn, met de krachten van het Ik. Zij zullen dan niet alleen een spiegelend, maar een scheppend vermogen tot openbaring brengen, dat in staat zal zijn om een nieuw universum op te bouwen, in overeenstemming met de grootse goddelijke imaginaties. Dit zal het ware geestelijke gezicht van de mensheid zijn. In de taal van de Openbaringen van Johannes wordt het aangeduid als het ' Nieuwe Jerusalem '.

We kunnen nu begrijpen waarom Rudolf Steiner in de ' Wetenschap van de geheimen der ziel ' zegt, dat de huidige Jupiter een woonplaats is voor wezens die te hoog ontwikkeld zijn om aan de evolutie van de aarde als planeet deel te nemen. Zij zullen hun werkzaamheid in een toekomstige cyclus ontplooiën, die in de geesteswetenschap aangeduid wordt als ' Jupiter '. Deze wezens zweven in de huidige situatie als het ware boven het aardse bestaan, terwijl de etherkracht voor een heel leven genezend en regenererend werken en het levende organisme voor een natuurlijk verval bewaren.

We zullen nu proberen om de werkzaamheid van Jupiter in een aantal historische geboortebeelden te herkennen en aan te tonen hoe Jupiter als een indicatie van de oerbeeld-kwaliteit van de etherkrachten van deze personen verschijnt, als het ware als hun etherische aura. We zullen ook zien hoe Jupiter in al datgene verschijnt, wat niet alleen een aangelegenheid van het persoonlijke lot is in een mensenleven, maar wat verbonden is met het streven en de vooruitgang van de mensheid als geheel. Verbonden met alles wat bruikbaar en van belang is voor het geestelijk leven van de mensheid, zelfs lang nadat de mens die zulke geestelijk genezende daden heeft verricht, door de

poort van de dood is gegaan. Jupiter zal zich altijd openbaren als de sfeer waarvan Rudolf Steiner in samenhang met het leven na de dood, in zijn boek *Theosofie zeggen*. ' ..Daar vinden we de levende eenheid, die in alles aanwezig is. Daarvan verschijnt slechts een spiegeling voor een mens tijdens zijn aardse leven, deze spiegeling komt tot uitdrukking in iedere vorm van toewijding die een mens betuigt aan het geheel, aan de eenheid en de harmonie van het universum. Het religieuze leven van de mensheid stamt van deze spiegeling. Mensen beseffen in welke mate de allesomvattende betekenis van het bestaan niet besloten ligt in alles wat vergankelijk en afgescheiden is. Zij beschouwen het vergankelijke als een gelijkenis van een eeuwige en harmonieuze eenheid. Zij zien op naar deze eenheid met toewijding en eerbied. Zij verrichten religieuze handelingen en ceremonies ter ere hiervan....De vruchten van het religieuze leven en alles wat daarmee samenhangt, verschijnt in dit gebied... Het vermogen om zichzelf te beleven als deel van een geheel ontwikkelt zich hier '.

Zonlicht en maanlicht, zons- en maansverduisteringen en hun relatie met het zieleleven van de mens. (GA213)

Rudolf Steiner

We dienen de waarde te leren kennen van bepaalde overgangsfenomenen, die als het ware halverwege staan tussen processen die naar hun aard beschouwd worden als fysiek en kosmisch en zulke die beschouwd worden als kosmisch en geestelijk. De hedendaagse mens, die sterk leunt op zijn materialistische opvoeding, beschrijft alles vanuit een fysiek gezichtspunt. Hij zegt: ' Een verduistering van de zon ontstaat doordat de maan zich tussen de zon en de aarde begeeft en de stralen van de zon af dekt '. Dit is een fysieke verklaring, gebaseerd op fysieke waarnemingen...We zullen opnieuw moeten streven naar een werkelijk inzicht in zulke fenomenen. Zij komen niet iedere dag voor en bij de zeldzame gelegenheden wanneer zij zich voordoen, zouden ze zowel met betrekking tot hun fysieke als ook tot hun spirituele kant bestudeerd moeten worden.

Op het moment van een zonsverduistering doet zich bijvoorbeeld iets heel anders voor in het gebied van de aarde dat betroffen is, dan het geval is wanneer er geen verduistering plaats vindt. Als we weten dat aan de ene kant de stralen van de zon tot de aarde doordringen en anderzijds de krachten of stralen van wil uitstromen om de zon te ontmoeten, dan is het mogelijk om een idee te vormen hoe een zonsverduistering deze uitstralende wil kan beïnvloeden, die volledig van geestelijke aard is. Het zonlicht wordt door de maan geblokkeerd; dat is een zuiver fysiek gebeuren. Maar fysieke materie - in dit geval het lichaam van de maan - vormt geen obstakel voor de krachten die vanuit de wil stromen. Deze krachten stralen uit in de duisternis en daar volgt een periode, al is het ook maar van korte duur, waarin alles dat op aarde een wilskarakter heeft, op een abnormale manier in het universum binnen stroomt. Het is volledig verschillend van de situatie wanneer er geen verduistering plaats vindt. Gewoonlijk verbindt het fysieke zonlicht zich met de stralen van de wil, die het tegemoet stromen. Wanneer er een verduistering optreedt, stromen de wilskrachten ongehinderd in de kosmische ruimte binnen.

Vroegere ingewijden wisten deze dingen. Zij zagen hoe op een dergelijk moment alle ongebreidelde impulsen en instincten van de mensheid, hun weg namen in de kosmos en zij gaven hun leerlingen de volgende verklaring: onder normale omstandigheden worden de kwade wilsimpulsen die door de mens in de kosmos worden gezonden, als het ware verbrand en verteerd door de stralen van de zon, zodat zij alleen de mens zelf kunnen schaden, maar geen kwaad in de kosmos kunnen aanrichten. Wanneer er echter een zonsverduistering optreedt, ontstaat er een kans voor het kwaad dat op aarde gewild wordt, om zich in de kosmos uit te breiden. Een verduistering is een fysieke gebeurtenis, waarachter een beduidende geestelijke werkelijkheid schuil gaat.

En verder, als er een maansverduistering plaats vindt, zegt de mens vandaag de dag: ' Nu komt de aarde tussen de zon en de maan en daardoor valt de schaduw van de aarde op de maan '. Dat is de fysieke verklaring. Maar ook in dat geval wist de vroegere ingewijde, dat er sprake was van een geestelijke werkelijkheid achter het fysieke feit. Hij wist dat in het geval van een maansverduistering, er gedachten door duisternis heen naar de aarde stromen en dat zulke gedachten een nauwere verbinding hebben met het onbewuste, dan met het bewuste leven van de mens. De ingewijden maakten vaak gebruik van een bepaalde vergelijking, wanneer zij met hun leerlingen spraken. Het is natuurlijk nodig hun woorden in moderne taal om te zetten, maar dit is de strekking van wat zij zeiden: ' Dromers en mensen met visioenen zwerven graag rond in het maanlicht, wanneer de maan vol is. Maar er zijn ook mensen die niet de wens hebben om goede gedachten uit de kosmos te ontvangen, die daarentegen echter het verlangen hebben om vat te krijgen op slechte, demoni-

sche gedachten. Zulke mensen zullen het moment van een maansverduistering kiezen voor hun nachtelijke wandeling '. Ook hier stuiten we op een geestelijke werkelijkheid in een fysieke gebeurtenis. Vandaag de dag hoeven we zulk onderricht niet meer in zijn oude vorm op te nemen. Zouden dit wel doen, dan zou dit tot bijgeloof voeren. Maar het is van groot belang, dat we een punt bereiken dat ons in staat stelt om opnieuw het geestelijke waar te nemen dat alle kosmische processen doordringt. zons- en maansverduisteringen, die ieder jaar weer optreden, mogen we werkelijk beschouwen als een soort veiligheidsventielen. Een veiligheidsventiel dient om gevaar af te wenden en op het juiste ogenblik iets een uitlaat te geven, stoom bijvoorbeeld. Een van de veiligheidsventielen die in de kosmos verschijnen en die we aanduiden als zonsverduistering , dient om op een luciferische manier het kwaad in de kosmos weg te laten stromen, dat zich over de aarde uitbreidt, opdat dit kwaad in een wijdere, minder geconcentreerde sfeer verwoesting aanricht. Het andere ventiel, de maansverduistering, bestaat om negatieve gedachten die in de kosmos aanwezig zijn, een kans te geven om die mensen te benaderen, die het verlangen kennen om door hen bezeten te worden. In zulke gevallen handelen mensen gewoonlijk niet bij vol bewustzijn, maar de feiten vormen niettemin een werkelijkheid - even werkelijk als de aantrekkingskracht die een magneet op kleine ijzerdeeltjes uitoefent. Zo zijn de krachten die in de kosmos werkzaam zijn. Het zijn krachten van geen geringere potentie dan de krachten die we tegenwoordig in onze chemische laboratoria analyseren en onderzoeken. We zullen niet in staat zijn om ons van de krachten in ons wezen te bevrijden die ons omlaag trekken, totdat we in onszelf een bepaald gevoel ontwikkelen voor dergelijke spirituele gedachtengangen. Alleen dan zal het pad dat tot een werkelijk begrip van geboorte en dood voert, voor de mens toegankelijk zijn. Een dergelijk begrip en inzicht heeft de mens vandaag de dag heel hard nodig, ondergedompeld als hij is in spirituele duisternis. We zullen opnieuw moeten leren wat het werkelijk betekent dat de zon zijn licht naar ons zendt. Terwijl het zonlicht op ons toestroomt, wordt de omgevende ruimte vrij gemaakt voor de doorgang van de zielen die hun fysieke lichaam moeten verlaten en hun weg nemen in de kosmische ruimte. Wanneer de zon zijn licht naar de aarde straalt, zendt de aarde menszielen in de kosmische ruimte, waar deze zielen vele metamorfosen doormaken. Vervolgens, in een geestelijke gedaante, naderen deze zielen opnieuw de aarde en gaan tijdens hun afdaling ook door de sfeer van de maan en nemen bezit van hun fysieke lichaam, dat voor hen voorbereid werd in de stroom van de fysieke erfelijkheid. We zullen niet in een juiste verhouding met het universum kunnen komen, totdat we deze dingen op een echte en levende manier beginnen te voelen en te ervaren. Tegenwoordig leren we astronomie, spectroscopie, e.d. We leren hoe de stralen van de zon omlaag dringen naar de aarde en we stellen ons dwaas genoeg voor dat er verder niets meer valt te zeggen. We leren hoe de stralen van de zon op de maan vallen en door de maan worden weerkaatst naar de aarde. We kijken alleen op deze manier naar het maanlicht en slaan uitsluitend acht op het materiële aspect. Op die manier wordt het intellect in stelling gebracht. Intellectuele kennis snijdt af van de kosmos en heeft de neiging om de innerlijke activiteit van de ziel te vernietigen. Dit innerlijke leven van de ziel kan opnieuw gewekt worden, maar eerst moeten we onze geestelijke relatie met de kosmos herstellen. Dit kunnen we alleen, indien we eens te meer tot onszelf kunnen zeggen: ' Een mens is gestorven. Zijn ziel straalt uit naar de zon. Zij stroomt uit in de kosmos, totdat zij een gebied bereikt heeft waar de ruimte ophoudt te bestaan, waar niet langer van drie dimensies gesproken kan worden, maar waar de drie dimensies zich tot een eenheid samenvoegen. In dit gebied, voorbij ruimte en voorbij tijd, voltrekken zich vele verschillende dingen. Maar later, vanuit de tegenovergestelde richting, vanuit de richting van de maan, van het maanlicht, keert de ziel weer terug en gaat in een fysiek lichaam binnen, wordt opnieuw in het aardse leven geboren '.

Indien we opnieuw leren, dat de ziel van de gestorvene uitstroomt om de stralen van de zon te ontmoeten en dat het schijnsel van de maan de jonge zielen terug naar de aarde trekt; indien we

daadwerkelijk leren voelen hoe natuurlijke processen en fenomenen overal van geest doordrongen zijn, dan zal op aarde eens te meer een kennis opstaan, die tegelijkertijd religie zal zijn; een werkelijk toegewijde kennis. Kennis die volledig op materialisme stoelt, kan nooit religie worden. En religie die enkel op geloof berust, dat niet uit de bron van kennis ontspringt, kan nimmer harmoniëren met alles wat de mens ziet en waarneemt in het universum dat hem omringt. Mensen herhalen tegenwoordig nog steeds gebeden uit vroeger tijden. Ik heb o.a. in het boekje over het Onze Vader beweerd, dat er diepe spirituele waarheden in deze oude gebeden besloten liggen...die tot in oude tijden herleid kunnen worden en die door de traditie voor de mensheid bewaard zijn gebleven. Het zijn gebeden die uit een diep inzicht in kosmische processen ontstaan zijn. We zullen voor onszelf een kennis en inzicht moeten terugwinnen, dat ons in staat stelt om in onze ziel een gevoel te wekken, dat aan religie verwant is, wanneer we met grote kosmische fenomenen in aanraking komen. We moeten in staat zijn om in overeenstemming met de mensen uit de oudheid te zeggen: ' O zon, gij zendt mij de stralen van uw licht. Deze stralen vormen een pad naar mij hier op aarde en langs dit pad - maar in tegenovergestelde richting - stroomt de mensenziel, de ziel van de gestorvene uit in de kosmische ruimte '. En opnieuw: ' O maan, gij schijnt met milde glans over de aarde vanuit uw plek aan de hemel. Gedragen op de golven van uw licht, worden vanuit verre kosmische gebieden, de zielen die opnieuw op weg zijn naar een aards bestaan '. Zo kunnen we opnieuw een verbinding vinden tussen het licht en de glans van de uiterlijke wereld en alles wat leeft en weeft in het binnenste van de mens zelf. We zullen dan niet langer gedachteloos spreken: ' De mens wordt omringd door het fysieke universum en hij kan zich geen voorstelling maken wat er van zijn ziel worden zal, nadat deze van het lichaam gescheiden is; zij verdwijnt in een zuiver stofelijk universum '. Integendeel, we zullen wetend, dat de stralen van de zon, terwijl zij hun weg door de ruimte boren, voortdurend de krachten tegemoet treden, die uitstralen van de menselijke wil, om een weg voor hen te banen. We zullen eveneens inzien, dat de maan niet zonder bedoeling zijn mild golvend licht over de aarde verbreid, maar dat een geestelijk element door de ruimte deint en stroomt, gedragen door de golven van het maanlicht.

Paperbacks:

Cosmic Christianity and the Changing Countenance of Cosmology (1970-71). Opnieuw uitgegeven door de Anthroposophic Press, New York, in 1993. Bevat inleidende perspectieven die kunnen voeren tot een nieuwe benadering en een nieuw begrip van de dierenriem en de planeetsferen. Weergave van de planetaire bewegingen tijdens het leven van Christus. Specifieke gebeurtenissen uit dit leven worden in verband gebracht met de sterrenconstellaties, als archetypen voor een nieuwe manier om op de planetaire aspecten te reageren. (\$15)

Isis Sophia (1951-52). Een grondlegend werk met betrekking tot de Griekse mythologie en de sterrenbeelden aan de noordelijke sterrenhemel. Een diepgaande bespreking van de Dierenriem en de kosmische stadia van de wereldontwikkeling, evenals de oorsprong van ons zonnestelsel. (\$13)

Deze publicatie is ook in een Nederlandse vertaling¹ verkrijgbaar bij Uitgeverij Zevenster onder de titel *Isis Sophia*, deell (24,90).

Manuscripten:

Man and the Stars (1952). Bevat een inleidende beschouwing en onderzoeksresultaten van de relatie tussen mens en sterrenwereld bij het stervensmoment, in de embryologische ontwikkeling, bij aangeboren afwijkingen; evenals de kosmische en fysiologische grondslag van het zieleven. (\$12.50)

Eveneens in een Nederlandse vertaling² in boekvorm verkrijgbaar bij Uitgeverij Zevenster onder de titel *Isis Sophia*, deel 2 (f29,50).

The Drama of the Universe (1958). Een basiswerk van de astrofisie, waarin de grondslag voor een moderne heliocentrische benadering wordt gelegd. Het karakter van de planeten wordt samen met de kwaliteiten van de sterren en hun mythologie besproken. De nadruk ligt op de samenhang tussen de planeten en historische gebeurtenissen in de natuur, tussen naties onderling en in het leven van historische persoonlijkheden.(\$12.50)

Deze publicatie zal als volgende Nederlandse vertaling³ verschijnen bij Uitgeverij Zevenster, onder de titel *Isis Sophia*, deel 3.

Star Journals (1965-1970). Gebundelde uitgave van de eerste 14 van in totaal 61 nummers. Bevat een schets van de essentiële kenmerken van de Dierenriem met de omringende overige sterrenbeelden en de planeten van ons zonnestelsel.(\$8.00)

Practical Approach - Towards a New Astrosophy (1974).

Praktische aanwijzingen hoe een sterrenconfiguratie geduid en verstaan zou kunnen worden. Gedetailleerde introductie van een heliocentrische benadering.(\$8.00)

De Engelse uitgaven, en de diverse vertalingen daarvan worden gratis in PDF-vorm aangeboden op <http://www.astrosophy.com> Zie ook de videocursus door Jonathan Hilton

---

¹ De Nederlandse vertaling van *Isis Sofia*, de delen I en II zijn (2022) niet meer leverbaar sinds de uitgeverij Zevenster is opgeheven. Beide delen worden nu in PDF vorm gratis aangeboden op de website van Jonathan Hilton www.astrosophy.com waar het werk van Willi Sucher beschikbaar is in diverse talen.

² zie voetnoot 2

³ Dit is niet tot een uitgave gekomen bij Uitgeverij Zevenster